

Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 3 april 2014, nr. 540459 inzake de toelating tot het hoger onderwijs

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, handelende in overeenstemming met de Minister van Economische Zaken,

Gelet op de artikelen artikel 7.25, eerste, tweede, derde en vierde lid, 7.26 eerste en tweede lid, 7.26a eerste lid, 7.28, 7.31a, eerste lid, 7.31b, tweede lid, 7.57a, vierde lid, 7.57b, vijfde lid, 7.57c, vierde lid, 7.57c, vierde lid, 7.57e, vijfde lid 7.57f, tweede lid van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek;

Besluit:

HOOFDSTUK 1. ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1. Begripsbepalingen

- a. *de minister*: Onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en, voor zover het betreft het onderwijs en onderzoek op het gebied van landbouw en natuurlijke omgeving, Onze Minister van Economische Zaken;
- b. *wet*: Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek;
- c. *WVO*: Wet op het voortgezet onderwijs;
- d. *WVO-BES*: Wet op het voortgezet onderwijs BES;
- e. *WEB*: Wet educatie en beroepsonderwijs;
- f. *instelling*: een instelling voor hoger onderwijs als bedoeld in artikel 1.8, eerste en tweede lid, van de wet of een rechtspersoon voor hoger onderwijs;
- g. *universiteit*:
 - 1°. een universiteit als bedoeld in de onderdelen a en b van de bijlage bij de wet,
 - 2°. de Open Universiteit, bedoeld in onderdeel h van de bijlage bij de wet, en
 - 3°. een levensbeschouwelijke universiteit als bedoeld in onderdeel i, van de bijlage bij de wet;
- h. *hogeschool*: een hogeschool als bedoeld in onderdelen c en g van de bijlage bij de wet;
- i. *rechtspersoon voor hoger onderwijs*: een rechtspersoon als bedoeld in artikel 1.1, onderdeel aa, van de wet;
- j. *instellingsbestuur*: een instellingsbestuur als bedoeld in artikel 1.1, onderdeel j, eerste gedachte-streep van de wet;
- k. *opleiding*: een opleiding als bedoeld in artikel 7.3a, eerste lid, onderdeel a en tweede lid, onderdeel a, van de wet;
- l. *opleiding op het gebied van de kunst*: een opleiding als bedoeld in 7.26a van de wet;
- m. *lerarenopleiding op het gebied van de kunst*: een lerarenopleiding als bedoeld in artikel 7.26a, van de wet;
- n. *studiejaar*: het tijdvak dat aanvangt op 1 september en eindigt op 31 augustus van het daarop volgende jaar;
- o. *vooropleidingseisen*: eisen als bedoeld in artikel 7.24 van de wet;
- p. *nadere vooropleidingseisen vo-ho*: eisen als bedoeld in artikel 7.25, eerste en tweede lid, van de wet;
- q. *nadere vooropleidingseisen mbo-hbo*: eisen als bedoeld in artikel 7.25, derde lid van de wet;
- r. *aanvullende eisen*: eisen als bedoeld in artikel 7.26, eerste lid, en 7.26a, eerste lid, van de wet;
- s. *profiel*: een profiel als bedoeld in artikel 12, tweede lid, van de WVO of artikel 38, tweede lid, van de WVO BES;
- t. *domein*: een opleidingsdomein als bedoeld in artikel 6.4.1, eerste lid, van de WEB;
- u. *Studielink*: de gemeenschappelijke aanmeld- en inschrijfapplicatie van de hogescholen, de universiteiten en de minister;
- v. *DUO*: Dienst Uitvoering Onderwijs van het ministerie van OCW;
- w. *het accreditatieorgaan*: de Nederlands-Vlaamse accreditatieorganisatie, bedoeld in artikel 5.a.2 van de wet;
- x. *fixusopleiding*: een opleiding waarvoor op grond van artikelen 7.53 of 56 van de wet een beperkt aantal studenten kan worden ingeschreven;
- ij. *kandidaat*: degene die zich voor de propedeutische fase van een bepaalde opleiding wil aanmelden of laten inschrijven;
- z. *selectieprocedure*: selectieprocedure als bedoeld in artikel 7.57a, derde lid, onderdeel a, van de wet;
- aa. *lotingsprocedure*: lotingsprocedure als bedoeld in artikel 7.57 b van de wet

- bb. *decentrale selectie*: decentrale selectie als bedoeld in artikel 7.57e van de wet;
- cc. *bewijs van toelating*: bewijs van toelating als bedoeld in artikel 7.57a, tweede lid, van de wet;
- dd. *diploma*:
- 1° diploma als bedoeld in artikel 7.24, eerste en tweede lid, van de wet, dan wel een daarmee overeenkomend diploma, behaald in Bonaire, Saba, Sint Eustatius, Curaçao, Sint Maarten, Aruba of Suriname danwel het diploma van het Europees baccalaureaat van de Europese school, bedoeld in het Statuut van de Europese school (Tractatenblad 1957, nr. 246), voor zover dat baccalaureaat het vak Nederlands als eerste of tweede taal omvat;
 - 2° het diploma van een niet in artikel 7.24 van de wet bedoelde vooropleiding of een niet in artikel 7.28, eerste lid, van de wet bedoelde opleiding dat op grond van een voor Nederland in werking getreden internationale overeenkomst toegangsrecht tot het Nederlandse hoger onderwijs met zich meebrengt;
 - 3° een gewaarmerkte verklaring van het bestuur van een instelling, inhoudende dat de kandidaat met toepassing van de artikelen 7.25, derde lid of vijfde lid, 7.28, lid 1a, tweede lid, of 29, eerste, derde of vierde lid, van de wet, onverminderd artikel 7.28, vierde lid, van de wet, tot de opleiding van zijn keuze kan worden toegelaten;
- ee. *cijferlijst*: een cijferlijst, behorend bij een diploma;
- ff. *getuigschrift*: getuigschrift als bedoeld in artikel 7.11, tweede lid, van de wet;
- gg. *sufficiëntieverklaring*: verklaring van het bestuur van een instelling inhoudende dat de kandidaat voldoet aan de voorwaarden, bedoeld in artikel 7.25, eerste, tweede of derde lid, van de wet, artikel 7.28, lid 1a en derde lid en artikel 7.29, eerste, derde en vierde lid, van de wet.

Artikel 1.2. Identificatie opleidingen

Voor de toepassing van deze regeling gelden door instellingen verzorgde opleidingen met dezelfde naam als dezelfde opleidingen, met uitzondering van artikel 3.2, tweede lid.

Artikel 1.3. Data

De data in deze regeling vallen steeds in het studiejaar dat voorafgaat aan het studiejaar waarvoor de kandidaat zich wil aanmelden of wil inschrijven, tenzij anders is bepaald en met dien verstande dat de data tussen 31 augustus en 16 september telkens vallen in het studiejaar.

HOOFDSTUK 2. NADERE VOOROPLEIDINGSEISEN

§ 1. Nadere vooropleidingseisen vo-ho

Artikel 2.1. Nadere vooropleidingseisen per opleiding

1. Voor opleidingen aan universiteiten gelden voor kandidaten die in het bezit zijn van een vwo-diploma van een in bijlage A opgenomen opleiding, de nadere vooropleidingseisen die zijn opgenomen in bijlage A.
2. Voor opleidingen aan hogescholen gelden voor kandidaten die in het bezit zijn van een vwo-diploma of het havo-diploma van een in bijlage B opgenomen opleiding, de nadere vooropleidingseisen die zijn opgenomen in bijlage B.
3. Als de naam van een opleiding wordt gewijzigd, blijven de nadere vooropleidingseisen gelden zoals die golden voor het tijdstip van de naamswijziging.
4. Bij samenvoeging van bestaande opleidingen blijven voor de samengevoegde opleidingen de nadere vooropleidingseisen gelden, totdat voor de samengevoegde opleidingen nieuwe nadere vooropleidingseisen zijn vastgesteld.

§ 2. Aanwijzing opleidingen inzake toelating deficiënte studenten

Artikel 2.2. Aanwijzing opleidingen inzake toelating deficiënte studenten in het wetenschappelijk onderwijs

Voor het wetenschappelijk onderwijs vindt aanwijzing als bedoeld in artikel 7.25, vijfde lid, tweede volzin, van de wet plaats voor de opleidingen Werktuigbouwkunde en Civiele Techniek, voor zover het betreft het profiel economie en maatschappij of het profiel cultuur en maatschappij.

Artikel 2.3. Wijziging naam opleiding

Als de naam van een opleiding wordt gewijzigd, blijft de toelatingmogelijkheid voor die opleiding gelden.

§ 3. Nadere vooropleidingseisen mbo-hbo

Artikel 2.4. Nadere vooropleidingseisen mbo

Voor opleidingen in het hoger beroepsonderwijs in een in bijlage C opgenomen sector, geldt voor kandidaten die met goed gevolg een middenkaderopleiding of een specialistenopleiding als bedoeld in artikel 7.2.2, eerste lid, onder d, onderscheidenlijk e, van de WEB hebben afgelegd als nadere vooropleidingseis:

- a. het bezit van een diploma van een opleiding behorend tot een in bijlage C opgenomen domein of
- b. een door de hogeschool afgegeven sufficiëntieverklaring.

HOOFDSTUK 3. AANVULLENDE EISEN VOOR OPLEIDINGEN, OPLEIDINGEN OP HET GEBIED VAN DE KUNST EN LERARENOPLEIDINGEN OP HET GEBIED VAN DE KUNST

Artikel 3.1 Aanvullende eisen in verband met de uitoefening van een beroep of beroepen

1. De opleidingen waarvoor aanvullende eisen gelden, die verband houden met de uitoefening van een beroep of de beroepen waarop zij voorbereiden, zijn opgenomen in bijlage D.
2. De minister neemt, al dan niet op een aanvraag, een opleiding op in de in het eerste lid bedoelde bijlage, als:
 - a. objectieve gronden in verband met de toekomstige beroepsuitoefening het stellen van de aanvullende eisen voor toelating tot deze opleiding rechtvaardigen,
 - b. de aanvullende eisen geen betrekking hebben op een bepaald vakgebied of discipline, en
 - c. het stellen van de aanvullende eisen geen afbreuk doet aan de toegankelijkheid van het betreffende hoger onderwijs.
3. De gronden bedoeld in het tweede lid, onderdeel a, worden in bijlage D bij de betreffende opleiding vermeld.
4. Een aanvraag als bedoeld in het tweede lid kan worden ingediend door het instellingsbestuur of, indien het een opleiding betreft die door meerdere instellingen wordt verzorgd, de betreffende instellingsbesturen gezamenlijk. In de aanvraag wordt gemotiveerd aangevoerd waarom wordt voldaan aan de in het tweede lid opgesomde voorwaarden.
5. Een aanvraag wordt ingediend uiterlijk op 1 mei van het kalenderjaar voorafgaand aan het studiejaar waarvoor de aanvullende eisen voor het eerst zullen gelden.
6. Het instellingsbestuur maakt tijdig de criteria bekend, die op basis van de gronden bedoeld in het tweede lid, onderdeel a zijn vastgesteld, alsmede de procedure voor selectie van de kandidaten.

Artikel 3.2 Aanvullende eisen in verband met de organisatie en inrichting van het onderwijs

1. De opleidingen waarvoor aanvullende eisen gelden, die verband houden met de organisatie en inrichting van het onderwijs zijn opgenomen in bijlage E.
2. De minister neemt op een aanvraag van het betreffende instellingsbestuur, of de betreffende instellingsbesturen gezamenlijk als het betreft alle opleidingen met dezelfde naam, een opleiding op in bijlage E, indien met de aanvraag is aangetoond, dat:
 - a. de opleiding zich onderscheidt door een specifiek onderwijsconcept,
 - b. objectieve gronden het stellen van aanvullende eisen voor toelating tot de opleiding noodzakelijk maken in verband met het tot zijn recht komen van het onderwijsconcept,
 - c. de aanvullende eisen geen betrekking hebben op een bepaald vakgebied of discipline, en
 - d. het stellen van de aanvullende eisen geen afbreuk doet aan de toegankelijkheid van het hoger onderwijs.
3. De gronden bedoeld in het tweede lid, onderdeel b, worden in bijlage E bij de opleiding vermeld.
4. Bij de aanvraag legt het instellingsbestuur een door de NVAO opgesteld advies met betrekking tot de in het tweede lid, onderdeel a tot en met c genoemde voorwaarden over.

5. Een aanvraag wordt ingediend uiterlijk op 1 mei van het kalenderjaar voorafgaand aan het studiejaar waarvoor de aanvullende eisen voor het eerst zullen gelden.
6. Het instellingsbestuur maakt tijdig de criteria bekend die op basis van de gronden bedoeld in het tweede lid, onderdeel b zijn vastgesteld, alsmede de procedure voor selectie van de kandidaten.

Artikel 3.3 Verwijdering van de bijlage en informatieplicht

1. De minister kan een opleiding uit bijlage D, respectievelijk bijlage E verwijderen, als de omstandigheden op grond waarvan is besloten de opleiding in de bijlage te vermelden, zijn komen te vervallen.
2. Het instellingsbestuur stelt de minister op de hoogte van een wijziging in de omstandigheden, die aanleiding kan zijn voor toepassing van de bevoegdheid genoemd in het eerste lid.

HOOFDSTUK 4. AANMELDING, SELECTIE EN INSCHRIJVING

§ 1. Algemene bepalingen aanmelding

Artikel 4.1. Elektronische aanmelding (verzoek tot inschrijving)

1. De kandidaat die zich overeenkomstig artikel 7.31a, eerste lid, van de wet aanmeldt, doet dat met behulp van DigiD via Studielink.
2. Onverminderd de artikelen 4.3 en 4.8 kan de in het eerste lid bedoelde aanmelding betrekking hebben op ten hoogste drie opleidingen.
3. De minister verifieert de persoonsgegevens van de kandidaat aan de hand van de over de kandidaat in de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens opgenomen gegevens.
4. Als de kandidaat buiten Nederland woonachtig is, verstrekt hij gegevens die tenminste betrekking hebben op de naam, de geboortedatum en -plaats, het adres, de nationaliteit en de vooropleiding. Tevens verstrekt de kandidaat een fotokopie van de persoonsgegevens uit zijn paspoort of (Europees) identiteitsbewijs, een uittreksel uit het bevolkingsregister of een daarmee overeenkomend register, dan wel een uittreksel uit of een fotokopie van de geboorteakte. Het instellingsbestuur verifieert de gegevens.
5. Als de aanmelding betrekking heeft op een fixusopleiding, vindt de verificatie van de gegevens, bedoeld in het vierde lid plaats voor 15 juni.

Artikel 4.2. Bevestiging aanmelding (verzoek tot inschrijving)

1. De minister zendt de kandidaat die zich overeenkomstig artikel 4.1 heeft aangemeld, een elektronische bevestiging.
2. De minister maakt aan de kandidaat tevens zo spoedig mogelijk bekend:
 - a. of de opleiding waarvoor hij zich aanmeldt, een fixusopleiding is,
 - b. of de instelling voor die fixusopleiding decentrale selectie zal toepassen.

§ 2. Aanmelding voor opleidingen waarvoor aanvullende eisen gelden

Artikel 4.3. Aanmelding onderzoek

1. De kandidaat die wenst te worden ingeschreven voor een opleiding waarvoor krachtens artikel 7.26 of artikel 7.26a van de wet aanvullende eisen zijn gesteld, meldt zich voor 15 januari aan bij de desbetreffende instelling voor het onderzoek dienaangaande.
2. De desbetreffende instelling draagt er zorg voor dat de kandidaat voor 15 april de uitslag van het onderzoek kan vernemen.
3. De kandidaat die aan de aanvullende eisen voldoet en aan de desbetreffende opleiding wil worden ingeschreven, meldt zich overeenkomstig artikel 4.1, aan bij de minister.

§ 3. Bepalingen voor fixusopleidingen

Artikel 4.4. Termijn aanmelding voor fixusopleiding

Ongeacht de artikelen 4.5, 4.6, 4.20 en 4.21, vindt de aanmelding voor een fixusopleiding plaats voor 15 mei.

Artikel 4.5. Algemene regeling voor inzending van documenten

1. De kandidaat die zich heeft aangemeld, stuurt voor 23 juni aan de minister:
 - a. een gewaarmerkte kopie van zijn cijferlijst of
 - b. een gewaarmerkte kopie van zijn getuigschrift.
2. Als krachtens artikel 7.25 en artikel 7.25a van de wet nadere vooropleidingseisen vo-ho, nadere vooropleidingseisen mbo-hbo of bijzondere nadere vooropleidingseisen gelden of het instellingsbestuur van een universiteit gebruik heeft gemaakt van de in artikel 7.28, lid 1a en derde lid, toegekende bevoegdheid, stuurt de kandidaat die zich heeft aangemeld, voor 15 mei aan de minister een bewijsstuk waaruit blijkt dat hij aan die eisen voldoet. Dit bewijsstuk bestaat uit:
 - a. een gewaarmerkte kopie van zijn cijferlijst waaruit blijkt dat hij aan deze eisen voldoet, of
 - b. een sufficiëntieverklaring.
3. Als de kandidaat niet over de bedoelde bewijsstukken beschikt, geeft hij voor 23 juni een schriftelijke verklaring af aan de minister over de redenen voor de latere toezending van die bewijsstukken. De kandidaat, bedoeld in het tweede lid, neemt tevens artikel 4.6 in acht.
4. Na toepassing van het derde lid stuurt de kandidaat, bedoeld in het eerste lid, aan de minister:
 - a. voor 5 juli een gewaarmerkte kopie van zijn cijferlijst van een in Nederland behaald diploma voorbereidend wetenschappelijk onderwijs of hoger algemeen voortgezet onderwijs, tenzij de kandidaat deelneemt aan een staatsexamen of een verlaat examen;
 - b. voor 1 september een gewaarmerkte kopie van zijn cijferlijst of een gewaarmerkte kopie van zijn getuigschrift. In andere gevallen stuurt de kandidaat, bedoeld in het eerste lid, die het derde lid heeft toegepast, een gewaarmerkte kopie van zijn getuigschrift voor 1 augustus aan de minister.
5. Na toepassing van het derde lid stuurt de kandidaat, bedoeld in het tweede lid, de bewijsstukken, bedoeld in het tweede lid, voor 23 juni aan de minister. Als de kandidaat voor die datum niet in staat is deze bewijsstukken aan de minister te sturen, is het vierde lid van overeenkomstige toepassing, behoudens in de gevallen bedoeld in artikel 4.6, tweede lid.

Artikel 4.6. Latere inzending bescheiden in verband met nadere vooropleidingseisen

1. De kandidaat, bedoeld in artikel 4.5, tweede lid, die bij de aanmelding nog niet voldoet aan de vooropleidingseisen of nadere vooropleidingseisen vo-ho respectievelijk mbo-hbo en die een verklaring als bedoeld in artikel 4.5, derde lid wil afgeven, legt voor 15 mei aan de minister de volgende documenten over:
 - a. een opgave van zijn in artikel 7.25 van de wet bedoelde profielkeuze waaruit blijkt dat hij aan de nadere vooropleidingseisen vo-ho of de nadere vooropleidingseisen mbo-hbo of de bijzondere nadere vooropleidingseisen zal voldoen, of
 - b. een gewaarmerkte verklaring, afgegeven door een instelling, waaruit blijkt dat hij met zijn diploma of zijn getuigschrift tevens zal voldoen aan de nadere vooropleidingseisen vo-ho, de nadere vooropleidingseisen mbo-hbo respectievelijk de bijzondere nadere vooropleidingseisen.
2. De kandidaat die bij de aanmelding al voldoet aan de vooropleidingseisen, maar op dat tijdstip niet voldoet aan de nadere vooropleidingseisen vo-ho, de nadere vooropleidingseisen mbo-hbo, de bijzondere nadere vooropleidingseisen of de in artikel 7.28, lid 1a en tweede lid, van de wet bedoelde vrijstelling, legt voor 15 mei een bewijsstuk over, bestaande uit een van de in het eerste lid genoemde bewijsstukken, dan wel een verklaring dat hij deelneemt of zal deelnemen aan het onderzoek ter verkrijging van een sufficiëntieverklaring. Deze kandidaat stuurt zijn sufficiëntieverklaring voor 1 september aan de minister.

Artikel 4.7. Aanmelding voor decentrale selectie

1. De kandidaat die wil deelnemen aan decentrale selectie, meldt zich daartoe voor 15 januari aan via Studielink. Als zijn aanmelding een opleiding betreft waarop artikel 7.57d van de wet van

toepassing is, vermeldt hij daarbij ook bij welke universiteit hij aan de decentrale selectie wil deelnemen.

2. Het instellingsbestuur kan de in het eerste lid genoemde termijn verlengen.
3. Een aanmelding voor decentrale selectie geldt ook als aanmelding voor de lotingsprocedure.

Artikel 4.8. Registratie in verband met beperking van deelname aan de selectieprocedure (loting en decentrale selectie)

1. Voor de toepassing van artikel 57f, derde lid van de wet registreert de minister de kandidaten die zich aanmelden voor een fixusopleiding.
2. In afwijking van het eerste lid blijft registratie van de aanmelding van de kandidaat achterwege:
 - a. als de kandidaat er in dat jaar niet in slaagt te voldoen aan de vooropleidingseisen, bedoeld in artikel 7.24 van de wet, dan wel aan de nadere vooropleidingseisen vo-ho, de nadere vooropleidingseisen mbo-hbo of de bijzondere nadere vooropleidingseisen,
 - b. als de kandidaat zich niet voor decentrale selectie heeft aangemeld en zijn aanmelding voor de lotingsprocedure intrekt voordat hem op grond van artikel 4.14 een lotnummer is toegekend, of
 - c. als de kandidaat zich voor decentrale selectie heeft aangemeld, maar zijn aanmelding voor de selectieprocedure vóór het in onderdeel b bedoelde tijdstip intrekt, onder de voorwaarde dat hij aantoont dat hij feitelijk niet heeft deelgenomen aan de decentrale selectie.

Artikel 4.9. Sanctie

Als de kandidaat niet binnen de gestelde termijnen heeft voldaan aan de artikelen 4.4, 4.5 en 4.6, wordt de aanmelding als vervallen beschouwd, onverminderd artikel 4.8.

Artikel 4.10. Algemene bepalingen selectie (loting en decentrale selectie)

1. Aan de selectieprocedure wordt uitsluitend deelgenomen door de kandidaten die zich overeenkomstig de artikelen 4.1 tot en met 4.8 hebben aangemeld.
2. De kandidaat neemt deel aan de selectieprocedure voor de opleiding van zijn keuze. Dit sluit deelname aan de selectieprocedure voor een andere opleiding uit, behoudens artikel 4.20.
3. In afwijking van het tweede lid neemt de kandidaat deel aan de lotingsprocedure voor meer dan één opleiding, als voor de desbetreffende opleiding artikel 7.57d van de wet geldt. De kandidaat maakt in dat geval aan de minister de volgorde van zijn voorkeur bekend.

Artikel 4.11. Gemiddeld eindexamencijfer

1. Het gemiddelde eindexamencijfer, bedoeld in artikel 7.57b, eerste en tweede lid, van de wet, van een kandidaat die met goed gevolg het eindexamen heeft afgelegd volgens de artikelen 12 tot en met 15 en 22 van de WVO of de artikelen 72 tot en met 74 van de WVO BES, wordt berekend uit de eindcijfers van het gemeenschappelijk deel, het profieldeel en het hoogste eindcijfer van het vrije deel gezamenlijk. Daarbij wordt, als de kandidaat het eindexamen heeft afgelegd volgens de bij of krachtens de WVO of WVO BES gegeven voorschriften, het gemiddelde van de eindcijfers bedoeld in artikel 49, zesde lid van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o. en artikel 35 van het Eindexamenbesluit WVO BES, aangemerkt als het eind(examen)cijfer van één vak.
2. Het gemiddelde eindexamencijfer, bedoeld in artikel 7.57b, eerste en tweede lid, van de wet, van een kandidaat met een diploma van een opleiding als bedoeld in artikel 7.2.2, eerste lid, onderdeel d en e, van de WEB of met een diploma middelbaar beroepsonderwijs wordt berekend uit de combinatie van vijf cijfers van de cijferlijst die het hoogste gemiddelde oplevert, met dien verstande dat indien het een diploma betreft van een experimentele opleiding als bedoeld in artikel 12.1a.2 van de laatstgenoemde wet zoals dat artikel luidde vóór 1 januari 2012, het gemiddelde eindexamencijfer wordt berekend op basis van de cijfers voor de kerntaken.
3. Bij de berekening, bedoeld in het tweede lid, worden de resultaten van een gegadigde voor de onderdelen 'leren, loopbaan en burgerschap' of 'loopbaan en burgerschap', Nederlands, rekenen en Engels, of een andere moderne vreemde taal, buiten beschouwing gelaten.
4. Als de beoordelingen bij een diploma zijn uitgedrukt in de termen uitmuntend, zeer goed, goed, ruim voldoende, voldoende, matig, onvoldoende, ruim onvoldoende, slecht en zeer slecht, dan

worden deze voor de berekening van het gemiddelde eindexamencijfer geïnterpreteerd als respectievelijk 10, 9, 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2 en 1.

5. Als op de cijferlijst minder dan het in het tweede lid bedoelde aantal cijfers is vermeld, is het gemiddelde eindexamencijfer het gemiddelde van de vermelde cijfers.
6. De minister deelt de kandidaat die in het bezit is van een diploma, afgegeven buiten Nederland in een andere lidstaat van de Europese Unie of de Europese Economische Ruimte of Zwitserland in klasse a in, als naar het oordeel van de minister de gemiddelde waardering van de geëxamineerde vakken vergelijkbaar is met een gemiddeld eindexamencijfer van 8 of hoger als bedoeld in artikel 7.57b, eerste en tweede lid, van de wet. Artikel 7.57b, vierde lid, van de wet wordt in dat geval niet toegepast.

Artikel 4.12. Selectie van kandidaten uit Curaçao, Sint Maarten, Aruba en de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba

1. Het aantal plaatsen voor kandidaten afkomstig van Curaçao, Sint Maarten, Aruba en de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba, die door de minister kunnen worden aangewezen voor indeling in de lotingsklasse, genoemd in artikel 7.57b, tweede lid, onderdeel a, van de wet, bij inschrijving voor een fixusopleiding in het hoger beroepsonderwijs, bedraagt respectievelijk acht, drie, acht en vier. Daarbij wordt nagestreefd dat van de kandidaten tenminste respectievelijk drie, een, drie en twee van het vrouwelijk geslacht zijn.
2. Het aantal plaatsen voor kandidaten afkomstig van Curaçao, Sint Maarten, Aruba en de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba, die door de minister kunnen worden aangewezen voor indeling in de lotingsklasse, genoemd in artikel 7.57b, tweede lid, onderdeel a, van de wet, bij inschrijving voor een fixusopleiding in het wetenschappelijk onderwijs, bedraagt respectievelijk acht, drie, acht en vier. Daarbij wordt nagestreefd dat van de kandidaten tenminste respectievelijk drie, een, drie en twee van het vrouwelijk geslacht zijn.
3. De kandidaten voor de plaatsen, bedoeld in het eerste en tweede lid, worden door de minister aangewezen.
4. De minister wijst de kandidaten, afkomstig van Curaçao, Sint Maarten, Aruba, aan op voordracht van de regeringen van Curaçao, Sint Maarten en Aruba. De voordracht aan de minister wordt gedaan vóór 5 juli.

Artikel 4.13. Directe plaatsing

De minister verstrekt direct een bewijs van toelating aan:

- a. een kandidaat als bedoeld in artikel 7.57b, tweede lid, onderdeel a, van de wet, nadat deze heeft voldaan aan artikel 4.5;
- b. de kandidaten, bedoeld in artikel 4.12 derde lid;
- c. de kandidaat, die op grond van artikel 4.11 zesde lid, in klasse a is ingedeeld.

Artikel 4.14. De loting

1. De loting wordt verricht door een door de minister aan te wijzen notaris.
2. De notaris kent iedere kandidaat een willekeurig lotnummer toe.

Artikel 4.15. Indeling gegadigden in lotingsklassen

De kandidaat wordt met inachtneming van artikel 7.57b, eerste, tweede en vierde lid, van de wet in die lotingsklasse ingedeeld die hem op grond van zijn cijferlijst dan wel zijn getuigschrift, of zijn cijferlijsten of zijn getuigschriften, de grootste kans op inloting geeft.

Artikel 4.16. Verdeling plaatsen over lotingsklassen

1. Voor de toepassing van dit artikel wordt onder het aantal vastgestelde plaatsen per opleiding verstaan het totaal van het op grond van de artikelen 7.53 of 56 van de wet vastgestelde aantal plaatsen, verminderd met het aantal plaatsen dat voor het desbetreffend studiejaar wordt gebruikt:
 - a. door kandidaten die door toepassing van artikel 4.13, onderdeel a, een bewijs van toelating hebben ontvangen;
 - b. door kandidaten die door toepassing van artikel 4.29 een bewijs van toelating ontvangen;
 - c. door kandidaten die in het voorgaande jaar een plaats toegewezen hebben gekregen op grond

- van toepassing van artikel 7.57c, vierde lid, van de wet;
- d. door kandidaten die door toepassing van artikel 4.13, onder b, een bewijs van toelating hebben ontvangen;
 - e. door kandidaten die in het voorgaande jaar een voorlopig bewijs van toelating hebben ontvangen als bedoeld in artikel 4.19, tweede en derde lid;
2. Het aantal vastgestelde plaatsen wordt verdeeld over de lotingsklassen, bedoeld in artikel 7.57b, tweede lid, onder b tot en met e, van de wet, zodanig dat de quotiënten van het aantal plaatsen en het aantal gegadigden per lotingsklasse zich verhouden als bepaald in artikel 7.57c, derde lid, van de wet. Bij deze verdeling vindt afronding plaats naar de dichtstbijzijnde gehele getallen en bij een uitkomst van 0,5 wordt naar boven afgerond.
 3. Als een verschil ontstaat tussen het aantal vastgestelde plaatsen en het krachtens het derde lid berekende aantal plaatsen, wordt dit verschil verrekend met het aantal berekende plaatsen in lotingsklasse e.
 4. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op een opleiding waarvoor artikel 7.57d van de wet geldt, met dien verstande dat:
 - a. het eerste lid wordt toegepast op het aantal plaatsen dat voor deze opleiding aan de desbetreffende universiteiten gezamenlijk is bepaald en
 - b. op dat aantal plaatsen in mindering wordt gebracht de plaatsen die aan gegadigden worden toegewezen met toepassing van artikel 7.57d, derde lid, van de wet.

Artikel 4.17. Toewijzing plaatsen aan kandidaten

1. Als het aantal beschikbare plaatsen in een lotingsklasse groter is dan of gelijk aan het aantal kandidaten in die lotingsklasse, wordt aan alle kandidaten in die lotingsklasse een plaats toegewezen.
2. Als het aantal beschikbare plaatsen in een lotingsklasse kleiner is dan het aantal kandidaten in die lotingsklasse, wordt het aantal beschikbare plaatsen toegewezen aan de kandidaten met de laagste lotnummers.
3. Toepassing van het eerste en tweede lid blijft achterwege voor een kandidaat die een bewijs van toelating ontvangt krachtens artikel 4.29.

Artikel 4.18. Nadere regeling toewijzing plaatsen voor dezelfde opleiding bij verschillende universiteiten

1. Bij de toepassing van artikel 7.57d, tweede lid, worden de kandidaten die zijn ingeloot, geplaatst bij de universiteit van hun eerste voorkeur. Als aan de desbetreffende universiteit onvoldoende plaatsen beschikbaar zijn, worden de plaatsen verdeeld met overeenkomstige toepassing van artikel 4.16, tweede en derde lid.
2. De kandidaten die na toepassing van het eerste lid niet kunnen worden geplaatst aan de universiteit van hun eerste voorkeur, worden geplaatst aan de universiteit van hun hoogst mogelijke voorkeur. De toewijzing van plaatsen vindt plaats met overeenkomstige toepassing van artikel 4.16, tweede en derde lid, aan de gegadigden met de laagste lotnummers.
3. De toewijzing van een plaats aan een kandidaat door het vervallen van het bewijs van toelating van een andere kandidaat vindt plaats met overeenkomstige toepassing van artikel 4.16, tweede en derde lid, aan de kandidaat met het laagste lotnummer.
4. De kandidaat die beschikt over een verklaring als bedoeld in artikel 1, onderdeel gg, wordt bij inloten, zo nodig in afwijking van het eerste of derde lid, geplaatst aan de universiteit die de desbetreffende verklaring heeft afgegeven.

Artikel 4.19. Procedure verstrekking bewijzen van toelating

1. De kandidaat die is ingeloot, ontvangt een op naam gesteld bewijs van toelating. Dit bewijs van toelating heeft betrekking op het studiejaar waarvoor de kandidaat zich heeft aangemeld, en op de opleiding waarvoor hij is ingeloot. Een bewijs van toelating wordt, behoudens artikel 4.22, niet later verstrekt dan 15 september.
2. In afwijking van het eerste lid, ontvangt de kandidaat die op grond van het eerste lid in aanmerking komt voor een bewijs van toelating, maar die niet het bewijs heeft geleverd, bedoeld in artikel 7.28,

tweede lid, voorlaatste volzin, van de wet, een voorlopig bewijs van toelating voor het studiejaar volgend op het studiejaar waarvoor hij zich heeft aangemeld. Dit voorlopige bewijs van toelating wordt omgezet in een bewijs van toelating, als de kandidaat voor 1 september het bewijs aan de minister levert.

3. In bijzondere gevallen kan de minister op het verzoek van een kandidaat bepalen dat in plaats van het bewijs van toelating of een voorlopig bewijs van toelating aan de kandidaat een voorlopig bewijs van toelating wordt verstrekt dat betrekking heeft op het studiejaar, volgend op het studiejaar waarvoor hij is ingeloot of waarvoor hem een voorlopig bewijs van toelating is verstrekt.
4. Aan een kandidaat die beschikt over een suffiëntieverklaring voor een opleiding waarvoor artikel 7.57d van de wet geldt, en die niet wordt ingeloot bij de universiteit die de desbetreffende verklaring heeft afgegeven, maar bij een andere universiteit, wordt een bewijs van toelating voor die andere universiteit slechts afgegeven, als de kandidaat binnen twee weken een suffiëntieverklaring van die andere universiteit kan overleggen. De kandidaat neemt daarbij tevens de termijnen van het eerste lid in acht, tenzij het instellingsbestuur van de desbetreffende universiteit goedvindt dat inschrijving plaatsvindt na 15 september.
5. De kandidaten die zijn uitgeloot, ontvangen daarvan een schriftelijke mededeling van de minister.
6. Als een loting als bedoeld in artikel 4.20 plaatsvindt wordt daarvan tevens aan die kandidaten mededeling gedaan.

Artikel 4.20. Tweede loting

1. Als blijkt dat alle kandidaten voor een bepaalde opleiding of een opleiding waarvoor artikel 7.57d van de wet geldt, zijn geplaatst en er plaatsen voor die opleiding onbezet blijven, vindt loting plaats onder kandidaten die voldoen aan de eisen bedoeld in artikel 4.5, die op grond van een loting voor een andere opleiding geen bewijs van toelating hebben gekregen, en die binnen veertien dagen na de mededeling, bedoeld in artikel 4.19, vijfde lid, de minister via Studielink hebben medegedeeld dat zij aan de eerstbedoelde loting wensen deel te nemen.
2. Op de loting, bedoeld in het eerste lid, zijn de artikelen 4.15 tot en met 4.19 van overeenkomstige toepassing met dien verstande, dat onder het aantal vastgestelde of beschikbare plaatsen wordt verstaan het aantal onbenut gebleven plaatsen. Aan de kandidaten kent de notaris een nieuw lotnummer toe.

Artikel 4.21. Opvullen open plaatsen

1. Als alle kandidaten voor een bepaalde opleiding of een opleiding waarvoor artikel 7.57d van de wet geldt, zijn geplaatst en er plaatsen voor die opleiding onbenut blijven na de loting bedoeld in artikel 4.20, worden deze open plaatsen zo veel mogelijk opgevuld door kandidaten die voldoen aan de eisen, bedoeld in artikel 4.5, en die, door zich aan te hebben aangemeld, hebben laten blijken belangstelling te hebben voor een plaats, maar die niet hebben voldaan aan de termijnen, genoemd in de artikelen 4.2 tot en met 4.8.
2. Het eerste lid is eveneens van toepassing ten aanzien van een opleiding waarvoor geen mededeling is gedaan als bedoeld in artikel 4.19, vijfde lid, maar waarvoor wel alle kandidaten zijn geplaatst en niettemin plaatsen onbenut zijn gebleven.
3. Als het eerste of tweede lid van toepassing is, registreert de minister de kandidaten in volgorde van de datum van ontvangst van hun ingezonden bewijsstukken. Bij de toepassing van het eerste of tweede lid worden bewijzen van toelating verstrekt met inachtneming van deze volgorde.

Artikel 4.22. Procedure inschrijving

1. Onverminderd het overigens bij of krachtens de wet ter zake van de inschrijving bepaalde, dient de inschrijving als student voor de propedeutische fase van een opleiding waarvoor een bewijs van toelating is verstrekt, te beginnen binnen twee weken na dagtekening van het bewijs van toelating, met dien verstande dat als het bewijs van toelating is afgegeven na 1 september die inschrijving dient plaats te vinden voor 15 september, behoudens het derde lid of een uitspraak in bezwaar of beroep.
2. Als de kandidaat de procedure niet binnen de gestelde termijn is gestart, vervalt het bewijs van toelating.

3. Als het bestuur van de desbetreffende instelling daarmee instemt, kan de minister ook na 15 september een bewijs van toelating verstrekken. In dat geval kan de inschrijving ook na 15 september plaatsvinden.

Artikel 4.23. Hardheidsclausule ingelote kandidaten

De kandidaat, die toepassing verlangt van artikel 7.57d, derde lid, van de wet richt zijn verzoek daartoe binnen veertien dagen na bekendmaking van de mededeling van inloting schriftelijk aan de minister.

Artikel 4.24. Hardheidsclausule uitgelote kandidaten

1. De kandidaat die een beroep doet op artikel 7.57c, vierde lid, van de wet, richt zijn verzoek tot het verkrijgen van een bewijs van toelating binnen zes weken na de mededeling van uitloting schriftelijk aan de minister. Als een verzoek wordt gehonoreerd, wordt een bewijs van toelating verstrekt voor het studiejaar dat volgt op het studiejaar waarvoor hij is uitgeloot.
2. Het percentage, bedoeld in artikel 7.57c, vierde lid, van de wet, bedraagt vijf.

Artikel 4.25. Tweede instroom

1. Als voor een opleiding gedurende het eerste studiejaar een tweede instroommoment bestaat, informeert het instellingsbestuur de minister daarover alsmede over de daarvoor geldende datum.
2. Uiterlijk een maand voor de in het eerste lid genoemde datum, informeert het instellingsbestuur de minister over het aantal opengevallen plaatsen bij de desbetreffende opleiding.
3. De minister verdeelt de beschikbare opleidingsplaatsen over de kandidaten die na toepassing van de artikelen 4.19, 4.20, 4.21, 4.23, 4.24 en 4.29 nog niet in het bezit zijn van een bewijs van toelating voor de desbetreffende opleiding.
4. De minister verstrekt de in het derde lid bedoelde gegadigden uiterlijk 14 dagen voor de in het tweede lid bedoelde datum een bewijs van toelating voor de desbetreffende opleiding.

Artikel 4.26. Invoering decentrale selectie door instelling

1. Het instellingsbestuur dat gebruik wil maken van de bevoegdheid kandidaten op grond van artikel 7.57e van de wet decentraal te selecteren, maakt daarvan melding aan de minister voor 1 juni van het kalenderjaar dat voorafgaat aan het studiejaar waarvoor de decentrale selectie geldt.
2. Deze melding gaat vergezeld van de informatie bedoeld in artikel 7.57e, tweede lid, van de wet.

Artikel 4.27. Bekendmaking gegadigden door de minister

1. De minister verstrekt de gegevens van de kandidaten die zich overeenkomstig artikel 4.7 hebben aangemeld, aan het instellingsbestuur.
2. Als het een opleiding betreft waarvoor artikel 7.57d van de wet geldt, maakt de minister de kandidaat slechts aan het bestuur van één instelling bekend. De minister volgt daarbij de keuze van de kandidaat.

Artikel 4.28. Uitvoering decentrale selectie

1. Het instellingsbestuur deelt voor 15 juni aan alle kandidaten schriftelijk de beslissing van zijn selectie mee alsmede de plaats op de lijst, bedoeld in het tweede lid. Bij toepassing van het vierde lid wordt dit voor 1 augustus meegedeeld.
2. Het instellingsbestuur vermeldt de geselecteerde kandidaten op een lijst in een door hem te bepalen volgorde. De lijst bevat ten minste het aantal kandidaten dat overeenkomt met het percentage, bedoeld in artikel 7.57e, tweede lid, onderdeel d, van de wet. Als het aantal decentrale plaatsen op basis van het opgegeven percentage het aantal kandidaten overtreft, bevat de lijst alle gegadigden.
3. De lijst wordt voor 15 juni aan de minister bekendgemaakt.
4. In afwijking van het derde lid kan het instellingsbestuur de lijst voor 1 augustus aan de minister bekendmaken, als het een selectiemethode toepast die vanwege de tijdsbelasting voor de

kandidaten geheel of grotendeels na 15 juni moet worden uitgevoerd. Het instellingsbestuur stelt de minister hiervan in kennis bij de toepassing van artikel 4.26, eerste lid.

Artikel 4.29. Toekenning bewijzen van toelating na decentrale selectie

1. De minister verwijdt van de in artikel 4.28 tweede lid, bedoelde lijst de kandidaten die na toepassing van artikel 4.5 niet voldoen aan de voorwaarden voor selectie. Daarnaast verwijdt de minister van deze lijst de kandidaten die op grond van artikel 4.13 een bewijs van toelating ontvangen.
2. De minister verstrekt na toepassing van het eerste lid, en met inachtneming van de lijstvolgorde en het aantal, bedoeld in artikel 7.57e, tweede lid, onder d, van de wet, een bewijs van toelating aan de decentraal geselecteerde kandidaten.
3. Als blijkt dat er, na toepassing van het eerste en tweede lid, nog decentrale plaatsen voor die opleiding onbenut blijven, vindt een loting plaats onder de kandidaten, die voldoen aan de eisen, bedoeld in artikel 4.5. Op de loting zijn de artikelen 4.14 tot en met 4.21 van overeenkomstige toepassing.

HOOFDSTUK 5. SLOT- EN OVERGANGSBEPALINGEN

Artikel 5.1. Inwerkingtreding

1. Deze regeling treedt met uitzondering van de artikelen 2.1 en 2.4 in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van de Staatscourant waarin zij wordt geplaatst.
2. Artikel 2.1 treedt in werking met ingang van 1 september 2014, met uitzondering van de wijzigingen van de nadere vooropleidingseisen van de in bijlage A opgenomen opleiding Technische Aardwetenschappen en van de in bijlage B opgenomen opleidingen Media & Entertainment Management, Creative Media and Game Technology. Deze treden in werking met ingang van 1 september 2017.
3. Artikel 2.4 treedt in werking met ingang van 1 september 2015.

Artikel 5.2. Intrekken oude regelingen

1. De Regeling aanmelding en selectie hoger onderwijs, de Regeling aanwijzing opleidingen inzake toelating deficiënte studenten en de Regeling aanvullende eisen hoger onderwijs en kunstonderwijs 2007 worden ingetrokken met ingang van de dag, bedoeld in artikel 5.1, eerste lid.
2. De Regeling nadere vooropleidingseisen wordt ingetrokken met ingang van 1 september 2014.

Artikel 5.3. Citeertitel

Deze regeling wordt aangehaald als: Regeling aanmelding en toelating hoger onderwijs.

Deze regeling zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

*De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
M. Bussemaker.*

BIJLAGE A NADERE VOOROPLEIDINGSEISEN VOOR OPLEIDINGEN VAN HET WETENSCHAPPELIJK ONDERWIJS

- In deze bijlage wordt verstaan onder:
 - NT:** profiel natuur en techniek
 - NG:** profiel natuur en gezondheid
 - EM:** profiel economie en maatschappij
 - CM:** profiel cultuur en maatschappij
 - ak:** aardrijkskunde
 - biol:** biologie
 - econ:** economie
 - grtl:** Griekse taal en cultuur
 - latl:** Latijnse taal en cultuur
 - nat:** natuurkunde
 - nlt:** natuur, leven & technologie
 - schk:** scheikunde
 - wisA:** wiskunde A
 - wisB:** wiskunde B
 - 2emvt:** tweede moderne 'vreemde' taal
 - Ad:** Associate degree
- Verklaring van de in deze bijlage gebruikte symbolen:
 - *: dit profiel geeft toegang tot de betreffende opleiding
 - #: dit profiel geeft geen toegang tot de betreffende opleiding

Economie

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Actuariële wetenschappen	*	wisB	wisB	wisB
2.	B Bedrijfseconomie	*	*	*	wisA of wisB
3.	B Bedrijfskunde	*	*	*	wisA of wisB
4.	B Econometrie en Operationele research	*	wisB	wisB	wisB
5.	B Economie	*	*	*	wisA of wisB
6.	B Economie en Bedrijfseconomie	*	*	*	wisA of wisB
7.	B Economie en Bedrijfskunde	*	*	*	wisA of wisB
8.	B Fiscale economie	*	*	*	wisA of wisB
9.	B International Business	*	*	*	wisA of wisB
10.	B International Business Administration	*	*	*	wisA of wisB

Gedrag en Maatschappij

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Algemene sociale wetenschappen	*	*	*	*
2.	B Bestuurs- en Organisationswetenschap	*	*	*	*
3.	B Bestuurskunde	*	*	*	*
4.	B Communicatiewetenschap	*	*	*	*
5.	B Criminologie	*	*	*	*
6.	B Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie	*	*	*	*
7.	B European Public Administration	*	*	*	*
8.	B Europese Studies	*	*	*	*
9.	B Geografie, Planologie en Milieu	*	*	*	*
10.	B International Bachelor's Programme in Communication and Media	*	*	*	*
11.	B Milieu-maatschappij-wetenschappen	*	*	*	*
12.	B Onderwijskunde	*	*	*	*
13.	B Organisationswetenschappen	*	*	*	*
14.	B Pedagogische wetenschappen	*	*	*	*
15.	B Personeelwetenschappen	*	*	*	*
16.	B Politologie	*	*	*	*
17.	B Psychologie	*	*	*	*
18.	B Sociale Geografie en Planologie	*	*	*	*
19.	B Sociologie	*	*	*	*
20.	B Technische Planologie	*	*	*	wisA of wisB
21.	B Vrijtijdwetenschappen	*	*	*	*

Gezondheidszorg

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Bewegingswetenschappen	biol	nat	#	#
2.	B Biomedische wetenschappen	biol	nat	#	#
3.	Diergeneeskunde	biol	nat	#	#
4.	B European Public Health	*	*	*	*
5.	Geneeskunde	biol	nat	#	#
6.	B Geneeskunde	biol	nat	#	#
7.	B Gezondheid en leven	biol	*	biol + schk	#
8.	B Gezondheidswetenschappen	*	*	*	*
9.	B Klinische technologie	biol	nat + wisB	#	#
10.	B Medische Informatiekunde	*	nat	nat	nat + (wisA of wisB)
11.	B Tandheelkunde	biol	nat	#	#

Landbouw en Natuurlijke omgeving

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Agrotechnologie	*	nat	wisB + nat + (schk of biol)	wisB + nat + (schk of biol)
2.	B Bedrijfs- en Consumentenwetenschappen	*	*	*	wisA of wisB
3.	B Biologie	biol	nat	#	#
4.	B Biotechnologie	*	*	2 uit nat, schk en biol	nat + schk + biol
5.	B Bodem, Water, Atmosfeer	*	nat	nat + schk	(wisA of wisB) + nat + schk
6.	B Bos- en natuurbeheer	*	*	biol of ak	wisA + (biol of ak)
7.	B Communicatiewetenschappen	*	*	*	*
8.	B Dierwetenschappen	*	*	schk	(wisA of wisB) + schk
9.	B Economie en Beleid	*	*	*	wisA of wisB
10.	B Gezondheid en Maatschappij	*	*	*	wisA of wisB
11.	B Internationaal Land- en Waterbeheer	*	nat	nat	(wisA of wisB) + nat
12.	B Internationale Ontwikkelingsstudies	*	*	*	wisA of wisB
13.	B Landschapsarchitectuur en ruimtelijke planning	*	*	*	(wisA of wisB)+ (ak of biol)
14.	B Levensmiddelentechnologie	*	*	wisB + nat + schk	wisB + nat + schk
15.	B Milieuwetenschappen	*	nat	nat + schk	(wisA of wisB) + nat + schk
16.	B Moleculaire Levenswetenschappen	*	nat of (wisB+nlt)	wisB + nat + schk	wisB + nat + schk
17.	B Plantenwetenschappen	*	*	2 uit biol, nat en schk	biol + nat + schk
18.	B Voeding en Gezondheid	*	*	schk + biol	schk + biol

Natuur

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Aarde en economie	*	*	*	wisA of wisB
2.	B Aardwetenschappen	*	nat	nat + schk	(wisA of wisB) + nat + schk
3.	B Beta-gamma	*	wisB + nat	wisB + nat + schk	wisB + (nat of schk)
4.	B Biofarmaceutische Wetenschappen	biol	*	biol + nat + schk	#
5.	B Biologie	biol	nat	#	#
6.	B Business Analytics	*	wisB	wisB	wisB
7.	B Computer science	*	wisB	wisB	wisB
8.	B Farmaceutische Wetenschappen	*	nat	nat + schk	(wisA of wisB) + nat + schk
9.	B Farmacie	*	nat	nat + schk	(wisA of wisB) + nat + schk
10.	B Informatica	*	wisB	wisB	wisB
11.	B Informatie, Multimedia en Management	*	*	*	wisA of wisB
12.	B Informatiekunde	*	*	*	wisA of wisB
13.	B Kennistechnologie	*	wisB	wisB	wisB
14.	B Kunstmatige Intelligentie	*	*	*	wisA of wisB
15.	B Life Science and Technology	*	wisB + nat	wisB + nat + schk	wisB + nat + schk
16.	B Lyfestyle Informatics	*	*	*	wisA of wisB

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
17.	B Medische Natuurwetenschappen	*	wisB + nat	wisB + nat + schk	wisB + nat + schk
18.	B Milieu-natuurwetenschappen	*	nat	nat + schk	(wisA of wisB) + nat + schk
19.	B Moleculaire Levenswetenschappen	*	wisB + nat	wisB + nat + schk	wisB + nat + schk
20.	B Molecular Science and Technology	*	wisB + nat	wisB + nat + schk	wisB + nat + schk
21.	B Natuur- en Sterrenkunde	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
22.	B Natuurkunde	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
23.	B Natuurwetenschap en Innovatiemanagement	*	nat	nat + schk	(wisA of wisB) + nat + schk
24.	B Psychobiologie	biol	nat	#	#
25.	B Scheikunde	*	wisB + nat	wisB + nat + schk	wisB + nat + schk
26.	B Science	*	wisB + nat	wisB + nat + schk	wisB + nat + schk
27.	B Science, Business & Innovation	*	wisB + nat	wisB + nat + schk	wisB + nat + schk
28.	B Sterrenkunde	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
29.	B Wiskunde	*	wisB	wisB	wisB

Recht

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Bestuurskunde	*	*	*	*
2.	B European Law School	*	*	*	*
3.	B Fiscaal recht	*	*	*	*
4.	B Global Law	*	*	*	*
5.	B Internationaal en Europees Recht	*	*	*	*
6.	B Notarieel Recht	*	*	*	*
7.	B Rechtsgeleerdheid	*	*	*	*

Taal en Cultuur

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Afrikaanse talen en culturen	*	*	*	*
2.	B Algemene Cultuurwetenschappen	*	*	*	*
3.	B American Studies	*	*	*	*
4.	B Arabische Taal en Cultuur	*	*	*	*
5.	B Archeologie	*	*	*	*
6.	B Archeologie en Prehistorie	*	*	*	*
7.	B Chinastudies	*	*	*	*
8.	B Communicatie- en Informatiewetenschappen	*	*	*	*
9.	B Culturele Informatiewetenschap	*	*	*	*
10.	B Cultuurwetenschappen	*	*	*	*
11.	B Duitse Taal en Cultuur	*	*	*	*
12.	B Engelse Taal en Cultuur	*	*	*	*
13.	B Europese Studies	*	*	*	*
14.	B Europese Talen en Culturen	*	*	*	*
15.	B Film- en Literatuurwetenschap	*	*	*	*
16.	B Finoegrise Talen en Culturen	*	*	*	*
17.	B Franse Taal en Cultuur	*	*	*	*
18.	B Friese Taal en Cultuur	*	*	*	*
19.	B Geschiedenis	*	*	*	*
20.	B Godgeleerdheid	*	*	*	*
21.	B Griekse en Latijnse Taal en Cultuur	latl of grtl	latl of grtl	latl of grtl	latl of grtl
22.	B Hebreeuwse Taal en Cultuur	*	*	*	*
23.	B Humanistiek	*	*	*	*
24.	B Internationale betrekkingen en internationale organisatie	*	*	*	*
25.	B Islam en Arabisch	*	*	*	*
26.	B Islamitische theologie	*	*	*	*
27.	B Italiaanse Taal en Cultuur	*	*	*	*

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
28.	B Japanstudies	*	*	*	*
29.	B Keltische Talen en cultuur	*	*	*	*
30.	B Koreastudies	*	*	*	*
31.	B Kunsten, Cultuur en Media	*	*	*	*
32.	B Kunstgeschiedenis	*	*	*	*
33.	B Latijns-Amerikastudies	*	*	*	*
34.	B Latijnse Taal en Cultuur	*	*	*	*
35.	B Liberal Arts en Sciences	*	*	*	*
36.	B Literatuurwetenschap	*	*	*	*
37.	B Literatuur en Samenleving	*	*	*	*
38.	B Media en Cultuur	*	*	*	*
39.	B Media, Kunst, Design en Architectuur	*	*	*	*
40.	B Midden-Oostenstudies	*	*	*	*
41.	B Muziekwetenschap	*	*	*	*
42.	B Nederlandkunde/ Dutch studies	*	*	*	*
43.	B Nederlandse Taal en Cultuur	*	*	*	*
44.	B Nieuwgriekse Taal en Cultuur	*	*	*	*
45.	B Oude Culturen van de Mediterrane Wereld	*	*	*	*
46.	B Oudheidkunde	*	*	*	*
47.	B Religie in Samenleving en Cultuur	*	*	*	*
48.	B Religiewetenschappen	*	*	*	*
49.	B Romaanse Talen en Culturen	*	*	*	*
50.	B Russische Studies	*	*	*	*
51.	B Scandinavische Talen en Culturen	*	*	*	*
52.	B Slavische Talen en Culturen	*	*	*	*
53.	B Spaanse Taal en Cultuur	*	*	*	*
54.	B Taal en Cultuurstudies	*	*	*	*
55.	B Taalwetenschap	*	*	*	*
56.	B Theater- Film en Televisiewetenschap	*	*	*	*
57.	B Theaterwetenschap	*	*	*	*
58.	B Theologie	*	*	*	*
59.	B Theologie Klassiek	*	*	*	*
60.	B Theologie Plus	*	*	*	*
61.	B Wijsbegeerte	*	*	*	*
62.	B Wijsbegeerte van een bepaald wetenschapsgebied	*	*	*	*
63.	B Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies	*	*	*	*

Techniek

nr	Opleidingen	NT	NG ¹	EM	CM
1.	B Advanced Technology	*	wisB + nat	wisB + nat + schk	wisB + nat + schk
2.	B Bedrijfsinformatietechnologie	*	wisB	wisB	wisB
3.	B Biomedische technologie	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
4.	B Bouwkunde	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
5.	B Civiele Techniek ²	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
6.	B Creative Technology	*	*	*	*
7.	B Electrical Engineering	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
8.	B Industrial Design	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
9.	B Industrieel Ontwerpen	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
10.	B Life Science & Technology	*	wisB + nat	wisB + nat + schk	wisB + nat + schk
11.	B Luchtvaart- en Ruimtevaarttechniek	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
12.	B Maritieme Techniek	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
13.	B Nanobiologie	biol	wisB + nat	#	#
14.	B Scheikundige Technologie	*	wisB + nat	wisB + nat + schk	wisB + nat + schk
15.	B Molecular Science and Technology	*	wisB + nat	wisB + nat + schk	wisB + nat + schk
16.	B Technische Aardwetenschappen	*	wisB + nat	wisB + nat +schk	wisB + nat + schk
17.	B Technische Bedrijfskunde	*	wisB	wisB	wisB
18.	B Technische Bestuurskunde	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
19.	B Technische Informatica	*	wisB	wisB	wisB

nr	Opleidingen	NT	NG ¹	EM	CM
20.	B Technische Innovatiewetenschappen	*	wisB	wisB	wisB
21.	B Technische Natuurkunde	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
22.	B Technische Wiskunde	*	wisB	wisB	wisB
23.	B Werktuigbouwkunde ²	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat

¹ Voor alle opleidingen geldt dat de instelling aan de student met het profiel NG de gelegenheid kan geven om aan de eisen 'nat' en 'wisB' uiterlijk bij afronding van de propedeutische fase te voldoen.

² Voor deze opleidingen geldt dat de instelling aan de student met het profiel EM of CM de gelegenheid kán geven om aan de eisen 'na' en 'wisB' uiterlijk bij afronding van de propedeutische fase te voldoen.

Sectoroverstijgend

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Tourism	*	*	*	wisA of wisB

BIJLAGE B NADERE VOOROPLEIDINGSEISEN VOOR OPLEIDINGEN VAN HET HOGER BEROEPSONDERWIJS

- In deze bijlage wordt verstaan onder:
 - NT:** profiel natuur en techniek
 - NG:** profiel natuur en gezondheid
 - EM:** profiel economie en maatschappij
 - CM:** profiel cultuur en maatschappij
 - biol:** biologie
 - dutl:** Duitse taal en cultuur
 - fatl:** Franse taal en cultuur
 - econ:** economie
 - m&o:** management en organisatie
 - maw:** maatschappijwetenschappen
 - nat:** natuurkunde
 - nlt:** natuur, leven & technologie
 - schk:** scheikunde
 - wisA:** wiskunde A
 - wisB:** wiskunde B
 - 2emvt:** tweede moderne 'vreemde' taal
 - Ad:** Associate degree
- Verklaring van de in deze bijlage gebruikte symbolen:
 - *: dit profiel geeft toegang tot de betreffende opleiding
 - #: dit profiel geeft geen toegang tot de betreffende opleiding

1. Instroom met HAVO diploma

Economie (instroom met havo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Accountancy ³	econ of m&o	econ of m&o	*	(econ of m&o) + (wisA of wisB)
2.	B Advanced Business Creation	econ of m&o	econ of m&o		(econ of m&o) + (wisA of wisB)
3.	B Bedrijfseconomie ³	*	econ of m&o	*	(econ of m&o) + (wisA of wisB)
4.	B Bestuurskunde /overheidsmanagement	econ	econ	*	econ
5.	B Bedrijfskunde MER ³	econ of m&o	econ of m&o	*	econ of maw of m&o
6.	B Business Administration in Hotel Management ¹	2 ^o mvt	2 ^o mvt	2 ^o mvt	econ of m&o
7.	B Business IT & Management ³	*	*	*	*
8.	B Business studies	econ of m&o	econ of m&o	*	(econ of m&o) + (wisA of wisB)
9. B	B Commercieel Management ³	*	*	*	(econ of m&o) + (wisA of wisB)
10.	B Commerciële economie ³	econ of m&o	econ of m&o	*	(econ of m&o) + (wisA of wisB)
11.	B Communicatie ³	*	*	*	wisA of wisB
12.	B Communicatiesystemen	*	*	*	wisA of wisB
13.	B European Studies	2 ^o mvt	2 ^o mvt	2 ^o mvt	*
14.	B Facility management ³	econ of m&o	econ of m&o	*	(econ of m&o) + (wisA of wisB)
15.	B Financial services management	econ of m&o	econ of m&o	*	(econ of m&o) + (wisA of wisB)
16.	B Fiscaal Recht en Economie	econ of m&o	econ of m&o	*	(econ of m&o) + (wisA of wisB)
17.	B Food and business	*	*	*	(econ of m&o) + (wisA of wisB)
18.	B Functiegerichte bachelor in toerisme en recreatie ³	*	*	*	econ of m&o
19.	B Hbo-Rechten	*	*	*	*
20.	B Hogere Juridische opleiding	*	*	*	*
21.	B Hoger Hotelonderwijs ^{1,3}	2 ^o mvt	2 ^o mvt	2 ^o mvt	econ of m&o
22.	B Hoger toeristisch en recreatief onderwijs ³	*	*	*	econ of m&o

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
23.	B Informatiedienstverlening en -management ³	*	*	*	*
24.	B Informationmanagement	*	*	*	econ of m&o
25.	B Integrale veiligheid	*	*	*	*
26.	B Integrale veiligheidskunde	econ	econ	*	econ
27.	B International Business	*	*	*	econ of m&o of wisA
28.	B International business and languages	econ of m&o	econ of m&o	*	*
29.	B International business and management studies	econ of m&o of 2 ^o mvt	econ of m&o of 2 ^o mvt	*	econ of m&o
30.	B International Fresh Business Management	econ of m&o	econ of m&o	*	(econ of m&o) + (wisA of wisB)
31.	B Journalistiek	*	*	*	*
32.	B Kunst en economie	*	*	*	*
33.	B Lifestyle	*	*	*	*
34.	B Logistiek en economie	econ of m&o	econ of m&o	*	(econ of m&o) + (wisA of wisB)
35.	B Media and entertainment Management	*	*	*	econ of m&o
36.	B Media, informatie en communicatie	econ of m&o	econ of m&o	*	econ of m&o
37.	B Oriëntaalse talen en communicatie	*	*	*	*
38.	B People and Business Management	*	*	*	*
39.	B Security Management	*	*	*	*
40.	B Small business & retail management ³	econ of m&o	econ of m&o	*	econ of m&o
41.	B Sport, management en ondernemen ¹	*	*	*	wisA of wisB
42.	B Toegepaste Bedrijfskunde	2 ^o mvt	2 ^o mvt	2 ^o mvt	*
43.	B Trade management Azië	econ of m&o	econ of m&o	*	econ of m&o
44.	B Vastgoed en makelaardij	*	*	*	(econ of m&o) + (wisA of wisB)
45.	B Vertaalacademie ⁵	2 ^o mvt	2 ^o mvt	2 ^o mvt	*
46.	B Vitaliteitsmanagement & Toerisme ³	*	*	*	*
47.	B Vrijetijdsmanagement ³	*	*	*	econ of m&o

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

⁵ Frans of Duits verplicht indien deze taal wordt gekozen.

Gedrag en maatschappij (instroom met havo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Creatieve therapie ¹	*	*	*	*
2.	B Culturele en maatschappelijke vorming	*	*	*	*
3.	B Godsdienst-pastoraal werk	*	*	*	*
4.	B Human Resource Management ³	*	*	*	*
5.	B Integrale veiligheidskunde	econ	econ	*	econ
6.	B Maatschappelijk werk en dienstverlening	*	*	*	*
7.	B Pedagogiek ³	*	*	*	*
8.	B Pedagogisch Management Kinderopvang	*	*	*	*
9.	B Sociaal-juridische dienstverlening ³	*	*	*	*
10.	B Sociaal pedagogische hulpverlening	*	*	*	*
11.	B Social work	*	*	*	*
12.	B Sport en bewegen ¹	*	*	*	*
13.	B Sport en bewegingseducatie	*	*	*	*
14.	B Toegepaste psychologie	*	*	*	wisA of wisB

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

Gezondheidszorg (instroom met havo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Ergotherapie, opleiding voor	*	*	*	*

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
2.	B Farmakunde	*	*	*	*
3.	B Fysiotherapeut, opleiding tot	*	*	*	*
4.	B Huidtherapie	*	*	*	*
5.	B Kunstzinnige therapie	*	*	*	*
6.	B Logopedie, opleiding voor ¹	*	*	*	*
7.	B Management in de zorg ^{1,3}	*	*	*	*
8.	B Medisch beeldvormende en radio-therapeutische technieken	*	*	*	wisA of wisB
9.	B Medische Hulpverlening	*	*	*	*
10.	B Mondzorgkunde	*	*	*	*
11.	B Oefentherapie Cesar	*	*	*	*
12.	B Oefentherapeut Mensendieck, opleiding tot	*	*	*	*
13.	B Optometrie	*	*	*	wisA of wisB
14.	B Orthoptie	*	*	*	wisA of wisB
15.	B Podotherapie, opleiding	*	*	*	*
16.	B Psychomotorische Therapie en Bewegingsagogie ¹	*	*	*	*
17.	B Sport, gezondheid en management ³	*	*	*	*
18.	B Toegepaste gerontologie	*	*	*	*
19.	B Verloskunde ¹	biol	*	biol + schk	biol + schk + (wisA of wisB)
20.	B Verpleegkundige, opleiding tot	*	*	*	*
21.	B Voeding en diëtetiek	*	*	*	*

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

Landbouw en natuurlijke omgeving (instroom met havo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Bedrijfskunde en agribusiness ³	*	*	*	wisA of wisB
2.	B Biotechnologie	*	*	#	#
3.	B Bos- en natuurbeheer	*	*	*	wisA of wisB
4.	B Dier- en veehouderij ³	*	*	schk	#
5.	B Diermanagement	*	*	biol	#
6.	B Educatie en kennismanagement groene sector ^{2,3}	*	*	*	*
7.	B Food Commerce & Technology	*	*	wisA of wisB	wisA of wisB
8.	B Food design and Innovation	*	*	*	wisA
9.	B Geo Media & Design	*	*	*	Wis A of Wis B
10.	B Greenport Business & Retail	*	*	*	wisA of wisB
11.	B Kust- en zeemanagement	*	*	*	wisA
12.	B Land- en watermanagement	*	*	schk	#
13.	B Landscape and Environment Management	*	*	*	econ of wisA of wisB
14.	B Milieukunde ³	*	*	schk	#
15.	B Plattelandsvernieuwing	*	*	*	wisA of wisB
16.	B Toegepaste Biologie	*	*	schk	#
17.	B International Development Management	*	*	*	wis A of B en econ
18.	B Tuinbouw en akkerbouw ³	*	*	schk	#
19.	B Tuin- en landschapsinrichting ³	*	*	*	wisA of wisB
20.	B Voedingsmiddelentechnologie	*	*	wisA+schk	#
21.	B Watermanagement	*	*	*	#

² Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs en/of beroepsonderwijs en volwasseneneducatie van de tweede graad.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

Onderwijs (instroom met havo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Aardrijkskunde ²	*	*	*	*
2.	B Algemene economie ²	econ of m&o	econ of m&o	*	econ
3.	B Basisonderwijs, opleiding tot leraar	*	*	*	*

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
4.	B Beeldende kunst en vormgeving, docent ¹	*	*	*	*
5.	B Bedrijfseconomie ²	econ of m&o	econ of m&o	*	econ
6.	B Biologie ²	*	*	biol of nlt	biol of nlt
7.	B Bouwkunde I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
8.	B Bouwtechniek I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
9.	B Consumptieve techniek I en II ^{2,3}	*	*	*	*
10.	B Dans, docent ¹	*	*	*	*
11.	B Duits ²	dutl	dutl	dutl	dutl
12.	B Economie ²	econ of m&o	econ of m&o	*	econ
13.	B Elektrotechniek I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
14.	B Engels ^{2,3}	*	*	*	*
15.	B Frans ²	fatl	fatl	fatl	fatl
16.	B Fries ²	*	*	*	*
17.	B Geschiedenis ²	*	*	*	*
18.	B Gezondheidszorg en welzijn ^{2,3}	*	*	*	*
19.	B Godsdienst ²	*	*	*	*
20.	B Informatie en communicatie technologie, docent ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
21.	B Installatietechniek I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
22.	B Islam-godsdienst ²	*	*	*	*
23.	B Lichamelijke opvoeding ¹	*	*	*	*
24.	B Maatschappijleer ²	*	*	*	*
25.	B Mechanische techniek I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
26.	B Mens en maatschappij ^{2,3}	*	*	*	*
27.	B Mens en Technologie ²	*	*	*	wisA of wisB
28.	B Motorvoertuigentechniek I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
29.	B Muziek, docent ¹	*	*	*	*
30.	B Natuurkunde ²	*	nat of nlt	#	#
31.	B Nederlands ²	*	*	*	*
32.	B Omgangskunde ^{2,3}	*	*	*	*
33.	B Opleiding tot Leraar Nederlandse Gebarentaal (NGT)/ Bacheloropleiding tot Tolk NGT ^{1,2,3}	*	*	*	*
34.	B Opleidingskunde	*	*	*	*
35.	B Pedagogiek ²	*	*	*	*
36.	B Scheikunde ²	*	*	#	#
37.	B Spaans ²	*	*	*	*
38.	B Techniek ^{2,3}	*	*	#	#
39.	B Technisch Beroepsonderwijs ³	*	*	*	wisA of wisB
40.	B Theater, docent ¹	*	*	*	*
41.	B Verzorging/ huishoudkunde ²	*	*	*	*
42.	B Verzorging/ gezondheidskunde ²	*	*	*	*
43.	B Werktuigbouwkunde I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
44.	B Wiskunde ²	*	wisB	wisB	wisB

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex art 7.26 dan wel artikel 7.26a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

² Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs en/of beroepsonderwijs en volwasseneneducatie van de tweede graad.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

Taal en cultuur (instroom met havo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Autonome beeldende kunst ¹	*	*	*	*
2.	B Beeldende kunst en vormgeving ¹	*	*	*	*
3.	B Circus and Performance Art ¹	*	*	*	*
4.	B Circus Arts ¹	*	*	*	*
5.	B Cultureel Erfgoed	*	*	*	*
6.	B Dans ^{1,3}	*	*	*	*
7.	B Film en televisie ¹	*	*	*	*
8.	B Muziek ^{1,3}	*	*	*	*
9.	B Muziektherapie ¹	*	*	*	*

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
10.	B Theater ¹	*	*	*	*
11.	B Vormgeving ^{1,3}	*	*	*	*

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

Techniek (instroom met havo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Advanced Sensor Applications	*	wisB	#	#
2.	B Applied science	*	*	#	#
3.	B Aquatische ecotechnologie	*	*	#	#
4.	B Archeologie	*	*	*	*
5.	B Autotechniek ³	*	nat of nlt	#	#
6.	B Automotive	*	nat of nlt	#	#
7.	B Aviation	*	nat of nlt	nat	#
8.	B Bedrijfsmanagement mkb	*	*	*	wisA of wisB
9.	B Bedrijfskunde	*	*	wisB	wisB
10.	B Bewegingstechnologie	*	*	*	wisA of wisB
11.	B Bio-informatica	*	*	*	wisA of wisB of nat
12.	B Biologie en medisch laboratoriumonderzoek ³	*	*	#	#
13.	B Biometrie	*	*	*	wisA of wisB
14.	B Biotechnologie	*	*	#	#
15.	B Bouwkunde ³	*	nat of nlt	wisB + nat	#
16.	B Bouwmanagement en vastgoed	*	*	*	econ + (wisA of wisB)
17.	B Bouwtechnische bedrijfskunde ³	*	*	*	#
18.	B Built environment	*	nat of nlt	#	#
19.	B Business Management ³	econ of m&o	econ of m&o	*	maw, econ of m&o
20.	B Chemie	*	*	#	#
21.	B Chemische technologie ³	*	*	#	#
22.	B Civiele techniek ³	*	nat of nlt	#	#
23.	B Climate & Management	*	*	*	wisA of wisB
24.	B Communication and multimedia design	*	*	*	wisA of wisB
25.	B Creative Media and Technology	*	*	*	wisA of wisB
26.	B Elektrotechniek	*	nat of nlt	#	#
27.	B Embedded Systems Engineering	*	nat of nlt	#	#
28.	B Energie- en Procestechnologie (AOT)	*	nat of nit	#	#
29.	B Engineering	*	*	*	#
30.	B Engineering, design and Innovation	*	nat of nlt	nat	#
31.	B Forensisch onderzoek	*	nat of nlt	#	#
32.	B Game architecture and design	*	*	*	*
33.	B Geodesie	*	*	*	#
34.	B Gezondheidszorgtechnologie	*	*	*	#
35.	B HBO-ICT	*	*	*	*
36.	B Human technology	*	*	*	wisA of wisB
37.	B Industrieel product ontwerpen	*	nat of nlt	nat	#
38.	B Industriële automatisering	*	nat of nlt	nat	#
39.	B Informatica ³	*	*	*	*
40.	B Information Security Management	*	*	*	*
41.	B International Maintenance Management	*	*	*	#
42.	B Kunst en techniek ¹	*	*	*	wisA of wisB
43.	B Logistiek en technische vervoerskunde	*	*	*	#
44.	B Luchtvaarttechnologie	*	nat of nlt	#	#
45.	B Maritiem officier ¹	*	nat of nlt	#	#
46.	B Mechatronica	*	nat of nlt	#	#
47.	B Mediatechnologie	*	*	*	wisA of wisB

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
48.	B Milieugerichte materiaaltechnologie	*	*	#	#
49.	B Milieukunde ³	*	*	schk	#
50.	B Mobiliteit	*	*	*	#
51.	B Netwerk infrastructuur design	*	*	*	wisA of wisB
52.	B Ocean Technology	*	nat of nlt	#	#
53.	B Orthopedische technologie	*	*	#	#
54.	B Ruimtelijke ordening en planologie	*	*	*	#
55.	B Scheepsbouwkunde ³	*	nat of nlt	#	#
56.	B Stedenbouwkundig Ontwerpen	*	*	*	*
57.	B Technische bedrijfskunde ³	*	*	*	#
58.	B Technische commerciële confectiekunde	*	*	*	(econ of m&o) + (wisA of wisB)
59.	B Technische commerciële textielkunde	*	*	*	wisA of wisB
60.	B Technische informatica ³	*	*	wisB	wisB
61.	B Technische natuurkunde	*	nat of nlt	#	#
62.	B Watermanagement	*	*	*	#
63.	B Werktuigbouwkunde ³	*	nat of nlt	#	#

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

Sectoroverstijgend (instroom met havo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Delta Management	*	*	*	#
2.	B HBO-ICT	*	*	*	*
3.	B Windesheim Honours College	*	*	*	wisA of wisB

2. Instroom met VWO diploma

Economie (instroom met vwo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Accountancy ³	*	*	*	*
2.	B Advanced Business Creation	econ of m&o	econ of m&o	*	econ of m&o
3.	B Bedrijfseconomie ³	*	*	*	*
4.	B Bestuurskunde/overheids-management	econ	econ	*	econ
5.	B Bedrijfskunde MER ³	econ of m&o	econ of m&o	*	econ of maw of m&o
6.	B Business Administration in Hotel Management ¹	2 ^e mvt	2 ^e mvt	2 ^e mvt	*
7.	B Business IT & Management ³	*	*	*	*
8.	B Business studies	econ of m&o	econ of m&o	*	(econ of m&o)
9.	B Commercieel Management ³	*	*	*	econ of m&o
10.	B Commerciële economie ³	econ of m&o	econ of m&o	*	econ of m&o
11.	B Communicatie ³	*	*	*	*
12.	B Communicatiesystemen	*	*	*	*
13.	B European Studies	2 ^e mvt	2 ^e mvt	2 ^e mvt	*
14.	B Facility management ³	econ of m&o	econ of m&o	*	econ of m&o
15.	B Financial services management	econ of m&o	econ of m&o	*	econ of m&o
16.	B Fiscaal Recht en Economie	*	*	*	*
17.	B Food and business	*	*	*	*
18.	B Functiegerichte Bachelor in toerisme en recreatie ³	*	*	*	econ of m&o
19.	B Hbo-rechten	*	*	*	*
20.	B Hogere Juridische opleiding	*	*	*	*
21.	B Hoger Hotelonderwijs ^{1,3}	2 ^e mvt	2 ^e mvt	2 ^e mvt	*
22.	B Hoger toeristisch en recreatief onderwijs ³	*	*	*	econ of m&o
23.	B Informatiedienstverlening en -Management ³	*	*	*	*
24.	B Informationmanagement	*	*	*	*

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
25.	B Integrale veiligheid	*	*	*	*
26.	B Integrale veiligheidskunde	econ	econ	*	econ
27.	B International Business	*	*	*	econ of m&o of wisA
28.	B International business and Languages	econ of m&o	econ of m&o	*	*
29.	B International business and Managementstudies	econ of m&o of 2 ^e mvt	econ of m&o of 2 ^e mvt	*	*
30.	B International Fresh Business Management	econ of m&o	econ of m&o	*	(econ of m&o)
31.	B Journalistiek	*	*	*	*
32.	B Kunst en economie	*	*	*	*
33.	B Lifestyle	*	*	*	*
34.	B Logistiek en economie	econ of m&o	econ of m&o	*	econ of m&o
35.	B Media and entertainment management	*	*	*	*
36.	B Media, informatie en communicatie	econ of m&o	econ of m&o	*	econ of m&o
37.	B Toegepaste Bedrijfskunde	2 ^e mvt	2 ^e mvt	2 ^e mvt	*
38.	B Oriëntaalse talen en communicatie	*	*	*	*
39.	B People and Business Management	*	*	*	*
40.	B Security Management	*	*	*	*
41.	B Small business & retail management ³	econ of m&o	econ of m&o	*	econ of m&o
42.	B Sport, management en ondernemen ¹	*	*	*	*
43.	B Trade management Azië	econ of m&o	econ of m&o	*	econ of m&o
44.	B Vastgoed en makelaardij	*	*	*	econ of m&o
45.	B Vertaalacademie ⁵	2 ^e mvt	2 ^e mvt	2 ^e mvt	*
46.	B Vitaliteitsmanagement & Toerisme ³	*	*	*	*
47.	B Vrijtijdsmanagement ³	*	*	*	econ of m&o

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

⁵ Frans of Duits verplicht indien deze taal wordt gekozen.

Gedrag en maatschappij (instroom met vwo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Creatieve therapie ¹	*	*	*	*
2.	B Culturele en maatschappelijke vorming	*	*	*	*
3.	B Godsdienst-pastoraal werk	*	*	*	*
4.	B Human Resource Management ³	*	*	*	*
5.	B Integrale veiligheidskunde	econ	econ	*	econ
6.	B Maatschappelijke werk en dienstverlening	*	*	*	*
7.	B Pedagogiek ³	*	*	*	*
8.	B Pedagogisch Management Kinderopvang	*	*	*	*
9.	B Sociaal-juridische dienstverlening ³	*	*	*	*
10.	B Sociaal pedagogische hulpverlening	*	*	*	*
11.	B Social work	*	*	*	*
12.	B Sport en bewegen ¹	*	*	*	*
13.	B Sport en bewegingseducatie	*	*	*	*
14.	B Toegepaste psychologie	*	*	*	*

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

Gezondheidszorg (instroom met vwo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Ergotherapie, opleiding voor	*	*	*	*
2.	B Farmakunde	*	*	*	*
3.	B Fysiotherapeut, opleiding tot	*	*	*	*
4.	B Huidtherapie	*	*	*	*
5.	B Kunstzinnige therapie	*	*	*	*
6.	B Logopedie, opleiding voor ¹	*	*	*	*

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
7.	B Management in de zorg ^{1,3}	*	*	*	*
8.	B Medisch beeldvormende en radio-therapeutische technieken	*	*	*	*
9.	B Medische Hulpverlening	*	*	*	*
10.	B Mondzorgkunde	*	*	*	*
11.	B Oefentherapie Cesar	*	*	*	*
12.	B Oefentherapie Mensendieck, opleiding tot	*	*	*	*
13.	B Optometrie	*	*	*	*
14.	B Orthoptie	*	*	*	*
15.	B Podotherapie, opleiding	*	*	*	*
16.	B Psychomotorische Therapie en Bewegingsagogie ¹	*	*	*	*
17.	B Sport, gezondheid en management ³	*	*	*	*
18.	B Toegepaste gerontologie	*	*	*	*
19.	B Verloskunde ¹	biol	*	biol + schk	biol + schk
20.	B Verpleegkundige, opleiding tot	*	*	*	*
21.	B Voeding en diëtetiek	*	*	*	*

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex art 7.26 dan wel artikel 7.26a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

Landbouw en natuurlijke omgeving (instroom met vwo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Bedrijfskunde en agribusiness ³	*	*	*	*
2.	B Biotechnologie	*	*	#	#
3.	B Bos- en natuurbeheer	*	*	*	*
4.	B Dier- en veehouderij ³	*	*	schk	#
5.	B Diermanagement	*	*	biol	#
6.	B Educatie en kennismanagement groene sector ^{2,3}	*	*	*	*
7.	B Food Commerce and Technology	*	*	wisA of wisB	wisA of wisB
8.	B Food design and Innovation	*	*	*	*
9.	B Geo Media & Design	*	*	*	*
10.	B Greenport Business & Retail	*	*	*	wisA of wisB
11.	B Kust- en zeemanagement	*	*	*	wisA of wisB
12.	B Land- en watermanagement	*	*	schk of nlt	schk of nlt
13.	B Landscape and Environment Management	*	*	*	econ of wisA of wisB
14.	B Milieukunde ³	*	*	schk of nlt	#
15.	B Plattelandsvernieuwing	*	*	*	*
16.	B Toegepaste Biologie	*	*	schk	#
17.	B International Development Management	*	*	*	wis A of B en econ
18.	B Tuinbouw en akkerbouw ³	*	*	schk of nlt	#
19.	B Tuin- en landschapsinrichting ³	*	*	*	*
20.	B Voedingsmiddelentechnologie	*	*	wisA + schk	#
21.	B Watermanagement	*	*	*	#

² Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs en/of beroepsonderwijs en volwasseneneducatie van de tweede graad.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

Onderwijs (instroom met vwo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Aardrijkskunde ²	*	*	*	*
2.	B Algemene economie ²	econ of m&o	econ of m&o	*	econ
3.	B Basisonderwijs, opleiding tot leraar	*	*	*	*
4.	B Beeldende kunst en vormgeving, docent ¹	*	*	*	*
5.	B Bedrijfseconomie ²	econ of m&o	econ of m&o	*	econ
6.	B Biologie ²	*	*	biol of nlt	biol of nlt
7.	B Bouwkunde I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
8.	B Bouwtechniek I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
9.	B Consumptieve techniek I en II ^{2,3}	*	*	*	*
10.	B Dans, docent ¹	*	*	*	*
11.	B Duits ²	*	*	*	*
12.	B Economie ²	econ of m&o	econ of m&o	*	econ
13.	B Elektrotechniek I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
14.	B Engels ^{2,3}	*	*	*	*
15.	B Frans ²	*	*	*	*
16.	B Fries ²	*	*	*	*
17.	B Geschiedenis ²	*	*	*	*
18.	B Gezondheidszorg en welzijn ^{2,3}	*	*	*	*
19.	B Godsdienst ²	*	*	*	*
20.	B Informatie en communicatietechnologie, docent ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
21.	B Installatietechniek I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
22.	B Islam-godsdienst ²	*	*	*	*
23.	B Lichamelijke opvoeding ¹	*	*	*	*
24.	B Maatschappijleer ²	*	*	*	*
25.	B Mechanische techniek I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
26.	B Mens en maatschappij ^{2,3}	*	*	*	*
27.	B Mens en Technologie ²	*	*	*	wisA of wisB
28.	B Motorvoertuigtechniek I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
29.	B Muziek, docent ¹	*	*	*	*
30.	B Natuurkunde ²	*	nat of nlt	nat of nlt	#
31.	B Nederlands ²	*	*	*	*
32.	B Omgangskunde ^{2,3}	*	*	*	*
33.	B Opleiding tot Leraar Nederlandse Gebarentaal (NGT)/ Bacheloropleiding tot Tolk NGT ^{1,2,3}	*	*	*	*
34.	B Opleidingskunde	*	*	*	*
35.	B Pedagogiek ²	*	*	*	*
36.	B Scheikunde ²	*	*	schk of nlt	#
37.	B Spaans ²	*	*	*	*
38.	B Techniek ^{2,3}	*	*	nat of nlt	#
39.	B Technisch Beroepsonderwijs ³	*	*	*	wisA of wisB
40.	B Theater, docent ¹	*	*	*	*
41.	B Verzorging/huishoudkunde ²	*	*	*	*
42.	B Verzorging/gezondheidskunde ²	*	*	*	*
43.	B Werktuigbouwkunde I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
44.	B Wiskunde ²	*	*	*	wisA of wisB

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

² Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs en/of beroepsonderwijs en volwasseneneducatie van de tweede graad.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

Taal en cultuur (instroom met vwo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Autonome beeldende kunst ¹	*	*	*	*
2.	B Beeldende kunst en vormgeving ¹	*	*	*	*
3.	B Circus and Performance Art ¹	*	*	*	*
4.	B Circus Arts ¹	*	*	*	*
5.	B Cultureel Erfgoed	*	*	*	*
6.	B Dans ^{1,3}	*	*	*	*
7.	B Film en televisie ¹	*	*	*	*
8.	B Muziek ^{1,3}	*	*	*	*
9.	B Muziektherapie ¹	*	*	*	*
10.	B Theater ¹	*	*	*	*
11.	B Vormgeving ^{1,3}	*	*	*	*

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

Techniek (instroom met vwo-diploma)

Nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Advanced Sensor Applications	*	wisB	#	#
2.	B Applied science	*	*	#	#
3.	B Aquatische ecotechnologie	*	*	#	#
4.	B Archeologie	*	*	*	*
5.	B Autotechniek ³	*	nat of nlt	nat	#
6.	B Automotive	*	nat of nlt	nat	#
7.	B Aviation	*	nat of nlt	nat	#
8.	B Bedrijfsmanagement mkb	*	*	*	wisA of wisB
9.	B Bedrijfskunde	*	*	*	wisA of wisB
10.	B Bewegingstechnologie	*	*	*	*
11.	B Bio-informatica	*	*	*	wisA of wisB
12.	B Biologie en medisch laboratoriumonderzoek ³	*	*	#	#
13.	B Biometrie	*	*	*	*
14.	B Biotechnologie	*	*	#	#
15.	B Bouwkunde ³	*	nat of nlt	nat	#
16.	B Bouwmanagement en vastgoed	*	*	*	*
17.	B Bouwtechnische bedrijfskunde ³	*	*	*	#
18.	B Built Environment	*	nat of nlt	nat	#
19.	B Business Management ³	econ of m&o	econ of m&o	*	maw, econ of m&o
20.	B Chemie	*	*	#	#
21.	B Chemische technologie ³	*	*	#	#
22.	B Civiele techniek ³	*	nat of nlt	nat	#
23.	B Climate & Management	*	*	*	*
24.	B Communication and multimedia design	*	*	*	*
25.	B Creative Media and Technology	*	*	*	*
26.	B Elektrotechniek	*	nat of nlt	nat	#
27.	B Embedded Systems Engineering	*	nat of nlt	#	#
28.	B Energie- en Procestechologie (AOT)	*	nat of nit	nat	#
29.	B Engineering	*	*	*	#
30.	B Engineering, design and innovation	*	nat of nlt	nat	#
31.	B Forensisch onderzoek	*	nat of nlt	#	#
32.	B Game architecture and design	*	*	*	*
33.	B Geodesie	*	*	*	wisA of wisB
34.	B Gezondheidszorgtechnologie	*	*	*	wisA of wisB
35.	B HBO-ICT	*	*	*	*
36.	B Human technology	*	*	*	*
37.	B Industrieel product ontwerpen	*	*	*	#
38.	B Industriële automatisering	*	*	*	#
39.	B Informatica ³	*	*	*	*
40.	B Information Security Management	*	*	*	*
41.	B International Maintenance Management	*	*	*	#
42.	B Kunst en techniek ¹	*	*	*	*
43.	B Logistiek en technische vervoerskunde	*	*	*	#
44.	B Luchtvaarttechnologie	*	nat of nlt	nat	#
45.	B Maritiem officier ¹	*	nat of nlt	nat	#
46.	B Mechatronica	*	nat of nlt	nat	#
47.	B Mediatechnologie	*	*	*	*
48.	B Milieugerichte materiaaltechnologie	*	*	wib + (schk of nat)	wib + (schk of nat)
49.	B Milieukunde ³	*	*	schk	#
50.	B Mobiliteit	*	*	*	#
51.	B Netwerk infrastructuur design	*	*	*	wisA of wisB
52.	B Ocean Technology	*	nat of nlt	nat	#
53.	B Orthopedische technologie	*	*	nat of nlt	#

Nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
54.	B Ruimtelijke ordening en planologie	*	*	*	#
55.	B Scheepsbouwkunde ³	*	nat of nlt	nat	#
56.	B Stedenbouwkundig Ontwerpen	*	*	*	*
57.	B Technische bedrijfskunde ³	*	*	*	#
58.	B Technische commerciële confectiekunde	*	*	*	*
59.	B Technische commerciële textielkunde	*	*	*	*
60.	B Technische informatica ³	*	*	*	*
61.	B Technische natuurkunde	*	nat of nlt	nat	#
62.	B Watermanagement	*	*	*	#
63.	B Werktuigbouwkunde ³	*	nat of nlt	nat	#

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

Sectoroverstijgend (instroom met vwo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Delta Management	*	*	*	#
2.	B HBO-ICT	*	*	*	*
3.	B Windesheim Honours College	*	*	*	wisA of wisB

BIJLAGE C NADERE VOOROPLEIDINGSEISEN MBO-HBO

MBO-domein	HBO-sector						
	Economie	Gedrag en maatschappij	Gezondheidszorg	Landbouw en natuurlijke omgeving	Onderwijs	Taal en cultuur	Techniek
Bouw en infra	*	*	*	*	*	*	*
Afbouw, hout en onderhoud	*	*	*	*	*	*	*
Techniek en procesindustrie		*	*	*	*	*	*
Ambacht, laboratorium en gezondheidstechniek	*	*	*	*	*	*	*
Media en vormgeving	*	*	*	*	*	*	*
Informatie en communicatietechnologie	*	*	*	*	*	*	*
Mobiliteit en voertuigen	*	*	*	*	*	*	*
Transport, scheepvaart en logistiek	*	*	*	*	*	*	*
Handel en ondernemerschap	*	*		*	*	*	
Economie en administratie	*	*		*	*	*	
Veiligheid en sport	*	*	*	*	*	*	*
Uiterlijke verzorging	*	*	*	*	*	*	*
Horeca en bakkerij	*	*	*	*	*	*	*
Toerisme en recreatie	*	*	*	*	*	*	*
Zorg en welzijn		*	*	*	*	*	*
Voedsel, natuur en leefomgeving		*	*	*	*	*	*

* = Geeft directe toelating

BIJLAGE D: OPLEIDINGEN WAARVOOR AANVULLENDE EISEN GELDEN VANWEGE BEROEPSPROFIEL

Opleiding	Aanvullende eisen
B Bewegingsagogie / Psychomotorische therapie	Voldoende aanleg en geschiktheid voor de uitoefening van het beroep waarop de opleiding voorbereidt voor wat betreft de ontwikkeling van de vereiste praktische bedrevenheid in bewegingsactiviteiten. Het onderzoek omvat tevens een positieve medische keuring door een arts.
B Creatieve therapie	Voldoende aanleg en geschiktheid.
B Kunst en Techniek	Voldoende aanleg en geschiktheid.
B Logopedie	Benodigde stem-, spraak- en gehoorvaardigheden voor de uitoefening van het beroep waarop de opleiding voorbereidt.
B Management in de zorg	Kennis of vaardigheden op het gebied van de gezondheidszorg.
B Maritiem officier	Bezit van een geneeskundige verklaring, waaruit blijkt dat betrokkene medisch geschikt is voor de uitoefening van het beroep waarop de opleiding voorbereidt.
B Opleiding tot leraar Lichamelijke opvoeding in de eerste graad	Voldoende aanleg en geschiktheid.
B Opleiding tot Leraar Nederlandse Gebarentaal/ Tolk NGT in de tweede graad	Benodigde spreekvaardigheid, motoriek en mimiek voor de uitoefening van het beroep waarop de opleiding voorbereidt.
B Sport en bewegen	Voldoende aanleg en geschiktheid voor de uitoefening van het beroep waarop de opleiding voorbereidt voor wat betreft de ontwikkeling van de vereiste praktische bedrevenheid in bewegingsactiviteiten. Het onderzoek omvat tevens een positieve medische keuring door een arts.
B Sport, Management en Ondernemen	Voldoende aanleg en geschiktheid voor de uitoefening van het beroep of de beroepen waarop de opleiding voorbereidt, voor wat betreft de ontwikkeling van de vereiste praktische bedrevenheid in bewegingsactiviteiten.
B Verloskunde	Voldoende aanleg en geschiktheid voor de uitoefening van het beroep of de beroepen waarop de opleiding voorbereidt, voor wat betreft de benodigde sociaal-communicatieve en reflectieve vaardigheden en een beroepsmatig denkvermogen wat betreft de ontwikkeling van het vereiste verantwoordelijkheidsniveau met betrekking tot de risicoselectie in de Verloskunde.
B Verpleegkunde in de maatschappelijke gezondheidszorg	Kennis of vaardigheden op het gebied van de gezondheidszorg.

Lerarenopleidingen en opleidingen op het gebied van de kunst waarvoor aanvullende eisen gelden

Opleiding	Aanvullende eisen
<i>Kunstopleidingen</i>	
B Autonome beeldende kunst	Artistieke aanleg die blijkt uit: <ul style="list-style-type: none"> • beeldend vermogen, werken vanuit waarneming en vanuit fantasie • gevoel voor kleur, vorm en materiaal • oorspronkelijkheid en eigenzinnigheid
B Circus and Performance Arts	Technische en fysieke vaardigheid blijkend uit: <ul style="list-style-type: none"> • basis circustechnische vaardigheden en ontwikkelingsmogelijkheden • fysieke mogelijkheden en aanleg • natuurlijke bewegingscoördinatie Artistieke aanleg die blijkt uit: <ul style="list-style-type: none"> • creativiteit, inlevingsvermogen en zeggingskracht • authenticiteit en originaliteit bij improvisatie en het creëren van circusmateriaal • stijlgevoel en presentatie
B Circus Arts	Technische en fysieke vaardigheid blijkend uit: <ul style="list-style-type: none"> • basis circustechnische vaardigheden en ontwikkelingsmogelijkheden • fysieke mogelijkheden en aanleg • natuurlijke bewegingscoördinatie Artistieke aanleg die blijkt uit: <ul style="list-style-type: none"> • creativiteit, inlevingsvermogen en zeggingskracht • authenticiteit en originaliteit bij improvisatie en het creëren van circusmateriaal • stijlgevoel en presentatie
B Dans	Technische en fysieke vaardigheid blijkend uit: <ul style="list-style-type: none"> • basis danstechnische vaardigheden en ontwikkelingsmogelijkheden • fysieke mogelijkheden en aanleg • natuurlijke bewegingscoördinatie Artistieke aanleg die blijkt uit: <ul style="list-style-type: none"> • zeggingskracht als danser • creativiteit bij improvisatie • originaliteit bij het creëren van bewegingsmateriaal • stijlgevoel en presentatie

Opleiding	Aanvullende eisen
B Film en Televisie	<p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • creërend vermogen: ontwikkelbare creatieve, vormgevende en verhalende vaardigheden • beelden vermogen: artistieke ideeën tot uitdrukking brengen in een audiovisuele vorm • fascinatie voor het vakgebied: basiskennis van film, televisie en nieuwe media en een brede culturele en maatschappelijke belangstelling • oorspronkelijkheid, eigenzinnigheid, overtuigingskracht en reflectief vermogen <p>Vermogen tot samenwerken die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • persoonlijkheid, werkervaring, toelichting op ingestuurd werk, gesprek of assessment.
B Muziek	<p>Technische en fysieke vaardigheid blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a prima vista spel of zang • gehoor en vaardigheid in solfège • het kunnen spelen of zingen van toonladders met verschillende articulaties • het beheersen van een aangegeven niveau van repertoire • vocaal spel (stemmiddelen, intonatie, adembeheersing, presentatie, talenkennis en ritmiek) of instrumentaal spel (houding, toonvorming, intonatie, adembeheersing, articulatie, dynamiek, frasering, ritmiek en embouchure). • de dispositie om de instrumentele vaardigheden verder te ontwikkelen. <p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • repertoire interpretatie • expressiviteit in muzikaal spel • muzikale persoonlijkheid • toonvorming, dynamiek en timing
B Muziektherapie	<p>Technische en fysieke vaardigheid t.a.v. het musiceren die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vocale vaardigheid eigen hoofdinstrument of instrumentale vaardigheid eigen hoofdinstrument • basale vaardigheid op een akkoordinstrument • a prima vista spel of zang • gehoor en vaardigheid in solfège • het kunnen spelen van toonladders op het hoofdinstrument met verschillende articulaties • het beheersen van een aangegeven niveau van repertoire • improviseren op instrumenten, het eigen hoofdinstrument of stem met als werkvormen: een buitenmuzikaal gegeven of een 'muzikaal gesprek' • criteria vocaal musiceren: stemmiddelen, intonatie, ritmiek, adembeheersing, presentatie, talenkennis en de dispositie om de vocale vaardigheden verder te ontwikkelen • criteria Instrumentaal spel: houding, adembeheersing, toonvorming, embouchure, intonatie, articulatie, dynamiek, frasering, ritmiek en de dispositie om de instrumentale vaardigheden verder te ontwikkelen. <p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • repertoire interpretatie • expressiviteit in zang en instrumentaal spel • toonvorming, dynamiek en timing
B Theater	<p>Technische en fysieke vaardigheid blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dramatische technieken, onderverdeeld in ritme, klank, detail, articulatie, coördinatie, beweging, vermogen tot transformeren en schakelen • vermogen tot concentratie, inleving, gevoelsuiting en observatie. <p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • creativiteit, inlevingsvermogen, transformeren en samenspel • zelfacceptatie en authenticiteit, verbeelding en fantasie, verbeelde werkelijkheid en geloofwaardig personage • klank- en tekstgevoeligheid, muzikaliteit • originaliteit bij improvisatie en presentatie
B Vormgeving	<p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • beeldend vermogen, werken vanuit waarneming en vanuit fantasie • gevoel voor kleur, vorm en materiaal • oorspronkelijkheid en eigenzinnigheid
<i>Lerarenopleidingen</i>	
B Beeldende kunst en vormgeving, docent	<p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • beeldend vermogen, werken vanuit waarneming en vanuit fantasie • gevoel voor kleur, vorm, materiaal • oorspronkelijkheid en eigenzinnigheid
B Dans, docent	<p>Technische en fysieke vaardigheid blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • basis danstechnische vaardigheden en ontwikkelingsmogelijkheden; • fysieke mogelijkheden en aanleg • natuurlijke bewegingscoördinatie <p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zeggingskracht als danser • creativiteit bij improvisatie • originaliteit bij het creëren van bewegingsmateriaal • stijlgevoel en presentatie

Opleiding	Aanvullende eisen
B Muziek, docent	<p>Technische en fysieke vaardigheid blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none">• a prima vista spel of zang• gehoor en vaardigheid in solfège• het kunnen spelen of zingen van toonladders met verschillende articulaties• het beheersen van een aangegeven niveau van repertoire• vocaal spel (stemmiddelen, intonatie, adem-beheersing, presentatie, talenkennis en ritmiek) of instrumentaal spel (houding, toonvorming, intonatie, adembeheersing, articulatie, dynamiek, frasering, ritmiek en embouchure).• de dispositie om de instrumentele vaardigheden verder te ontwikkelen <p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none">• repertoire interpretatie• expressiviteit in muzikaal spel• muzikale persoonlijkheid• toonvorming, dynamiek en timing
B Theater, docent	<p>Technische en fysieke vaardigheid blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none">• dramatische technieken, onderverdeeld in ritme, klank, detail, articulatie, coördinatie, beweging, vermogen tot transformeren en schakelen• vermogen tot concentratie, inleving, gevoelsuiting en observatie. <p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none">• creativiteit, inlevingsvermogen, transformeren en samenspel• zelfacceptatie en authenticiteit, verbeelding en fantasie, verbeelde werkelijkheid en geloofwaardig personage• klank- en tekstgevoeligheid, muzikaliteit• originaliteit bij improvisatie• presentatie

BIJLAGE E: OPLEIDINGEN WAARVOOR AANVULLENDE EISEN GELDEN VANWEGE ONDERWIJSCONCEPT

Opleiding	Instelling(en)	Aanvullende eisen
B Hoger hotelonderwijs	Zuyd Hogeschool Stenden Hogeschool Saxion hogeschool NHTV internationale hogeschool Breda	Voldoende aanleg en geschiktheid voor de opleiding, gelet op de organisatie en inrichting van het onderwijs
B Business Administration in Hotel Management	Hotelschool The Hague	Voldoende aanleg en geschiktheid voor de opleiding, gelet op de organisatie en inrichting van het onderwijs

TOELICHTING

I Algemeen deel

1. Toelating tot het hoger onderwijs

Inleiding

De toelating tot het hoger onderwijs heeft betrekking op verschillende onderwerpen. Allereerst zijn er eisen die betrekking hebben op het vereiste niveau van de vooropleiding en het behaalde diploma en ook eisen voor de toelating tot een opleiding, die gerelateerd zijn met betrekking tot het beroep waarop een opleiding voorbereidt. Deze eisen bepalen of degene die een opleiding wil gaan volgen, toelatingsrecht heeft of niet.

Hiernaast bestaan eisen die een relatie hebben met de toelating, maar meer gericht zijn op de matching: de student gaat naar een opleiding die bij hem past. Tegen die achtergrond is het mogelijk gemaakt dat instellingsbesturen voor opleidingen met kleinschalig, intensief en residentieel onderwijs dan wel voor zodanige programma's binnen opleidingen onder bepaalde voorwaarden studenten selecteren en kunnen in combinatie daarmee een hoger collegegeld vragen dan het wettelijk collegegeld voor reguliere opleidingen. De minister moet hiervoor toestemming geven, na een advies van het accreditatieorgaan (NVAO). Een andere maatregel in het kader van de matching is die van de studiekeuzeactiviteiten. De instelling biedt activiteiten aan met als oogmerk de belangstellende of kandidaat meer zelfinzicht te geven, betere informatie te geven over de opleiding en de factoren die bepalend zijn voor het succesvol doorlopen van de opleiding van zijn keuze.

Vooropleidingseisen

Voor de toelating tot een bacheloropleiding in het hoger onderwijs gelden vooropleidingseisen. Deze hebben betrekking op de vooropleiding die een kandidaat moet hebben genoten om tot het hoger onderwijs te kunnen worden toegelaten. Voor de toelating tot het hoger beroepsonderwijs geldt als vooropleidingseis het bezit van een diploma vwo, havo of mbo-4. Voor de toelating tot het wo geldt als vooropleidingseis het bezit van een diploma vwo.

Nadere vooropleidingseisen

Naast de vooropleidingseisen gelden voor sommige opleidingen nadere vooropleidingseisen. Dit zijn eisen die betrekking hebben op een profiel of bepaalde vakken die deel moeten hebben uitgemaakt van het eindexamen van de vooropleiding. Met de nadere vooropleidingseisen wordt beoogd dat degene die een opleiding wil gaan volgen kennis heeft die aansluit op de inhoud van de door hem of haar te volgen opleiding.

Aanvullende eisen

Naast de eisen ten aanzien van de vooropleiding en de nadere vooropleidingseisen zijn er ook opleidingen waarvoor aanvullende eisen gelden. Dit zijn eisen die worden gesteld op grond van het beroepsprofiel dan wel de organisatie en de inrichting van het onderwijs mogen specifieke eisen worden gesteld aan de student ten aanzien van de kennis of vaardigheden respectievelijk eigenschappen die niet of niet voldoende onderdeel zijn van het voortgezet onderwijs. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om de eis van artistieke aanleg bij kunstopleidingen en stemvaardigheden bij de opleiding voor logopedie, en om eisen vanwege de organisatie en inrichting van het onderwijs, zoals in het hotelonderwijs.

Kleinschalig onderwijs

ook zijn er opleidingen met kleinschalig, residentieel en intensief onderwijs. Deze vorm van opleidingen is geïntroduceerd met de Wet Ruim baan voor talent, waarmee het tevens mogelijk is gemaakt om voor honoursprogramma's studenten te selecteren. Dit kan al vanaf de start van de opleiding.

Andere diploma's of vrijstelling van de diploma-eis

Naast de groep studenten die met een diploma voortgezet onderwijs of middelbaar beroepsonderwijs een opleiding in het hoger onderwijs gaan volgen, zijn er ook mensen die geen diploma hebben of in het bezit zijn van een buitenlands diploma en naar het hoger onderwijs willen. Voor hen biedt de wet ook verschillende mogelijkheden om te worden toegelaten. Degene die niet het vereiste diploma heeft en ouder dan 21 jaar is, kan op grond van een toelatingsonderzoek worden vrijgesteld van de

vooropleidingseisen. Een dergelijk onderzoek staat bekend als een colloquium doctum. De bezitter van een buitenlands diploma, dat is afgegeven in een land dat verdragspartij is bij het Verdrag betreffende de erkenning van kwalificaties betreffende het hoger onderwijs in de Europese regio, kan een opleiding gaan volgen als dat diploma hem in dat land ook toelatingsrecht biedt. Alleen als het instellingsbestuur kan aantonen dat er aanzienlijk verschil is tussen de eisen die in het betreffende land gelden en de Nederlandse eisen, kan de toegang geweigerd worden. In alle andere gevallen kan de instelling de bezitter van een dergelijk diploma vrijstellen van de (nadere) vooropleidingseisen. Daartoe moet een onderzoek door de instelling worden afgenomen.

Numerus fixusopleidingen

Naast de eisen die direct verband houden met de inhoud van de opleiding zijn er ook eisen die verband houden met de situatie waarin de vraag die het aanbod overstijgt. Er zijn kandidaten die gekwalificeerd zijn op grond van de vooropleidings- en nadere vooropleidingseisen en een bepaalde opleiding zouden willen gaan volgen, maar hun aantal is groter dan het aantal beschikbare opleidingsplaatsen. Voor deze opleidingen wordt geloot, decentraal geselecteerd of een combinatie van beide. Dit zijn de numerus fixusopleidingen.

Procedures

Naast de eisen die inhoudelijk van aard zijn, zijn er eisen ten aanzien van de procedures. Kandidaten moeten zich in de meeste gevallen aanmelden bij de minister. Daarnaast is het soms een vereiste dat stukken binnen een bepaalde termijn worden opgestuurd. Dit speelt met name bij fuxusopleidingen. DUO moet de instelling tijdig informeren als een kandidaat wil meedoen aan de decentrale selectie, terwijl ingeval van loting DUO moet weten of de kandidaat daaraan kan meedoen. Bekend moet zijn of hij aan de vooropleidingseisen voldoet (zijn diploma heeft behaald) of een deficiëntieonderzoek met goed gevolg heeft afgerond. Pas als die gegevens bekend zijn, is deelname aan de loting mogelijk.

2. Wet kwaliteit in verscheidenheid

De Wet kwaliteit in verscheidenheid is per 1 september 2013 (grotendeels) in werking getreden. De doelstelling van deze wet is het hoger onderwijs toekomstbestendig te maken en meer kwaliteit te realiseren. Als uitgangspunt daarvoor golden de Strategische Agenda Hoger Onderwijs, Onderzoek en Wetenschap 'Kwaliteit in verscheidenheid' en het in het regeerakkoord van het kabinet Rutte – Asscher aangekondigd beleid, waarin de trefwoorden waren: excellentie, toegankelijkheid en meer toekomstgerichtheid. Aan het beleid van de regering lag mede ten grondslag het advies van de Commissie Veerman. Deze commissie stelde dat de centrale opdracht voor het hoger onderwijs is om meer kwaliteit en meer verscheidenheid te bieden.

Maatregelen

De maatregelen in de Wet kwaliteit in verscheidenheid die in deze ministeriële regeling aan de orde komen, hebben betrekking op:

Aanmelding en studiekeuzeadvies

Het studiekeuzeadvies voor bacheloropleidingen heeft een wettelijke basis gekregen in hoofdstuk 7 (titel 3, paragraaf 1, en artikel 7.13, derde lid, van de WHW). Kandidaten uit het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs hebben recht op studiekeuzeadviezen voor de opleiding(en) waarvoor zij zich op uiterlijk 1 mei hebben aangemeld. De aanmelding geschiedt via Studielink. Als een kandidaat een studiekeuzeadvies wil krijgen over deze opleiding(en), dan moet de instelling er zorg voor dragen dat zo'n advies ook daadwerkelijk wordt gegeven. De instelling op haar beurt kan kandidaten verplichten deel te nemen aan (studiekeuze)activiteiten die leiden tot een studiekeuzeadvies. Studiekeuzeactiviteiten kunnen onder meer zijn: het 'proefstuderen', assessments, studiekeuzegesprekken, of een voorgestructureerde vragenlijsten en zelfbeoordelingstests. Studiekeuzeactiviteiten zijn geen selectie-instrument. De kandidaat die zich op uiterlijk 1 mei heeft aangemeld, heeft toelatingsrecht ongeacht of het advies positief of negatief is. Een kandidaat die zich na 1 mei voor het eerst aanmeldt voor een opleiding, heeft geen recht op een studiekeuzeadvies. Hij verliest zijn toelatingsrecht, maar is wel toelaatbaar. Daarover beslist de instelling.

Doorstroom mbo-hbo

De wet geeft al langere tijd een grondslag voor het stellen van eisen die betrekking hebben op de kennis en vaardigheden die de kandidaat moet hebben opgedaan in de vooropleiding. Deze grondslag geldt ook voor mbo'ers die instromen in het hbo (nadere vooropleidingseisen). Van deze mogelijkheid was nooit gebruik gemaakt, zodat de bezitter van een 4 mbo-diploma naar elke opleiding in het hbo

kon. De wet leidt ertoe geleid dat voor verwante doorstroom van mbo naar hbo in principe een toelatingsrecht geldt en voor de niet-verwante doorstroom niet. In deze laatste gevallen kan de hogeschool bepalen dat kandidaten die deficiënt zijn, toch worden toegelaten op basis van een door de instelling af te nemen onderzoek.

Lerarenopleiding

Om de kwaliteit van de opleiding tot leraar basisonderwijs te verbeteren zijn de afgelopen jaren verschillende maatregelen genomen. De in de wet opgenomen maatregel houdt in dat er bijzondere nadere vooropleidingseisen voor de instroom in de lerarenopleiding basisonderwijs worden gesteld. Deze hebben betrekking op het vereiste kennisniveau van de kandidaten.

Aanvullende eisen

De maatregelen omtrent aanvullende eisen hebben betrekking op de procedure. Net zoals bij de nadere vooropleidingseisen is voortaan ook bij de aanvullende eisen alleen nog sprake van een ministeriële regeling. Daarin wordt vastgelegd voor welke opleidingen aanvullende eisen mogen worden gesteld. Het wordt aan de instellingen overgelaten om deze eisen in de praktijk vorm te geven. Het bepalen of een opleiding aanvullende eisen mag stellen, is echter uitdrukkelijk een bevoegdheid van de minister.

Numerus fixus

In de wet is de mogelijkheid voor centrale loting afgeschaft. Reden daarvoor is dat loting niet past in een stelsel waarin de afstemming tussen student en opleiding versterkt moet worden. Loting wordt geheel vervangen door decentrale selectie: de instelling bepaalt zelf de selectiecriteria en -procedures, waarbij als eis geldt: een combinatie van ten minste twee soorten kwalitatieve criteria. Deze maatregel gaat later in.

3. Een ministeriële regeling

Zoals hierboven uiteengezet heeft de Wet kwaliteit in verscheidenheid geleid tot enkele nieuwe maatregelen en al bestaande maatregelen aangescherpt. Als er sprake is van uitwerking op het niveau van een ministeriële regeling leidt dat ertoe dat er een of meer nieuwe ministeriële regelingen gemaakt moeten worden of al bestaande ministeriële regelingen moeten worden gewijzigd.

Omdat die wet voor een deel betrekking heeft op de toelating tot het hoger onderwijs is besloten de al bestaande ministeriële regelingen en de nog tot stand te brengen regelingen op te nemen in een nieuwe ministeriële regeling: de Regeling aanmelding en toelating hoger onderwijs. Daarmee wordt bereikt dat de maatregelen geordend worden en in samenhang kunnen worden gelezen. De regeling wordt transparant, toegankelijker en makkelijker te vinden voor instellingen en studenten.

De al bestaande ministeriële regelingen hebben betrekking op:

- de nadere vooropleidingseisen vo-ho;
- de aanvullende eisen (inhoud van de aanvullende eisen);
- de toelating deficiënte studenten;
- de aanmelding voor een opleiding en de procedure bij de loting en selectie bij numerus fixusopleidingen.

De nieuwe maatregelen zijn:

- de nadere vooropleidingseisen mbo-hbo;
- de aanvullende eisen (procedure en gronden voor de aanvullende eisen);
- de aanmelding voor studiekeuzeactiviteiten.

4. Toelichting per onderwerp

Nadere vooropleidingseisen

Voor bepaalde opleidingen in het hoger onderwijs gelden nadere vooropleidingseisen: een kandidaat moet een bepaald profiel hebben, eventueel aangevuld met een bepaald vak. Achterliggende gedachte hierbij is dat als studenten een juiste inhoudelijke voorkennis hebben, die aansluit op de vervolgopleiding dit een positief effect heeft op het studiesucces. Als een kandidaat niet voldoet aan de nadere vooropleidingseisen, kan de instelling hem toch inschrijven onder de voorwaarde dat hij een deficiëntieonderzoek aflegt. Met dat onderzoek moet hij dan aantonen dat hij voldoet aan met eisen, die overeenkomen met de nadere vooropleidingseisen. Het instellingsbestuur bepaalt welke eisen dat zijn. Als een kandidaat een dergelijk onderzoek met goed gevolg afrondt, ontvangt hij een

sufficiëntieverklaring en kan hij de opleiding gaan volgen. De nadere vooropleidingseisen voor een bepaalde opleiding staan niet voor altijd vast. Als vanuit de onderwijsinhoud bij instellingen behoefte aan aanpassing van de eisen bestaat, is dat mogelijk. Bij een wijziging wordt rekening gehouden met de positie van degenen in het voorgezet onderwijs die inmiddels (mede in verband met een te volgen opleiding) een bepaald profiel hebben gekozen. Hen wordt de tijd gegund om met dat profiel in te stromen. De nieuwe eisen treden daarom pas na een termijn van twee (havo) of drie (vwo) jaar in werking.

Nadere vooropleidingseisen mbo-hbo

Mbo'ers die instromen in een hbo-opleiding vallen relatief vaak uit. Het gemiddelde uitvalpercentage van mbo'ers in het hbo lag de laatste jaren hoger dan dat van studenten die instroomden met een havo- of vwo-diploma óf studenten met een buitenlandse vooropleiding. Daarom was in de Strategische Agenda aangekondigd dat er nadere vooropleidingseisen zouden komen voor personen met een mbo-diploma die een hbo-opleiding willen gaan volgen. Met de inwerkingtreding van de Wet kwaliteit in verscheidenheid is geregeld dat bij ministeriële regeling eisen kunnen worden gesteld om te worden ingeschreven voor een opleiding of een groep van opleidingen voor degene die in het bezit is van een mbo-4 diploma (artikel 7.25, derde lid, WHW). Van groot belang is dat mbo'ers kunnen doorstromen naar hbo en het toegangsrecht van mbo'ers in principe intact blijft. Uitgangspunten voor de nieuwe regeling zijn dat deze duidelijk, werkbaar, transparant, niet te omvangrijk (dus niet op opleidingsniveau) en niet-belastend is. In de maatregel wordt uitgegaan van de mbo-domeinen en de Croho-onderdelen (sector) in het hbo. Aangrijpingspunt daarbij is de 'verwantschap' tussen de opleiding in het mbo en die in het hbo. Dit begrip is ruim geïnterpreteerd, zodat niet alleen de directe relatie tussen de opleidingen (bijvoorbeeld van mbo-domein techniek naar hbo-sector techniek) bepalend is, maar ook de empirische gegevens over rendement en studiesucces. Deze laatste gegevens zijn immers belangrijke indicatoren om inzicht te krijgen of een mbo'er voldoende geëquipeerd is om de hbo-opleiding succesvol af te ronden. Als een kandidaat niet direct kan doorstromen, kan de instelling desondanks besluiten de kandidaat wel toe te laten op grond van een deficiëntieonderzoek, waarmee de kandidaat aantoont dat hij voldoet aan eisen die inhoudelijk overeenkomen met de nadere vooropleidingseisen. De invulling van het deficiëntieonderzoek is aan de hogeschool. De hogeschool geeft hierover duidelijkheid in de OER, waarmee wordt bereikt dat bekend is welke eisen de instelling stelt. Een geïnteresseerde kan zich dan daarop voorbereiden. Als een deficiënte kandidaat zo'n onderzoek met goed gevolg afrondt, kan hij de hbo-opleiding van zijn keuze gaan volgen. Voor het merendeel van de opleidingen blijft het mogelijk direct door te stromen naar een hbo-opleiding. In 7 van de 112 doorstroomroutes is het niet meer mogelijk direct een hbo-opleiding te gaan volgen. Het betreft hier:

- het mbo-domein techniek en procesindustrie naar de hbo-sector economie
- het mbo-domein handel en ondernemerschap naar de hbo-sector
- gezondheidszorg;
- het mbo-domein handel en ondernemerschap naar de hbo-sector techniek;
- het mbo-domein economie en administratie naar de hbo-sector
- gezondheidszorg;
- het mbo-domein economie en administratie naar de hbo-sector techniek;
- het mbo-domein zorg en welzijn naar de hbo-sector economie;
- het mbo-domein voedsel, natuur en leefomgeving naar de hbo-sector economie.

De regeling zal twee jaar na inwerkingtreding onder de loep worden genomen en kan dan als dat wenselijk wordt geacht, worden bijgesteld mede op basis van nieuwe empirie en de effectiviteit van de regeling. Na vier jaar zullen de maatregel en de effecten op de studieresultaten worden geëvalueerd.

Bijzondere nadere vooropleidingseisen lerarenopleiding basisonderwijs

De laatste jaren bestonden er zorgen over de balans tussen het kennen en het kunnen in het curriculum van de lerarenopleiding basisonderwijs. In het advies 'Een Goede Basis'¹ van de Commissie Meijerink wordt beschreven over welke kennis een startende leraar basisonderwijs moet beschikken. De praktijk wijst uit dat er een groep studenten is, die op basis van hun instroomniveau op de lerarenopleiding basisonderwijs niet in staat om het gewenste uitstroomniveau van de opleiding in 4 jaar te realiseren. Het wegwerken van deze kennislacune zou niet de verantwoordelijkheid moeten zijn van de opleidingen. Daarom wordt in de artikel 7.25a en 7.25b van de wet geregeld dat bijzondere nadere vooropleidingseisen mogen worden gesteld. Daarmee wordt voor een aantal vakken een uniform instapniveau gecreëerd voor kandidaten die (vanuit verschillende vooropleidingen) willen instromen in de lerarenopleiding basisonderwijs. De bijzondere nadere vooropleidingseisen voor de

¹ Een goede basis, Advies van de Commissie Kennisbases Pabo, 2012.

lerarenopleiding basisonderwijs worden bij of krachtens algemene maatregel van bestuur nader uitgewerkt.

Toelating deficiënte studenten ex artikel 7.25, lid 5

Als voor een opleiding nadere vooropleidingseisen gelden, moet een kandidaat daaraan voldaan hebben voor aanvang van de opleiding. Als hij niet voor aanvang van de opleiding – dus vóór de inschrijving – voldoet aan die eisen, kan hij toch worden ingeschreven voor de opleiding als uit onderzoek van de instelling blijkt dat hij voldoet aan vergelijkbare eisen. In artikel 7.25, vijfde lid van de wet is opgenomen dat bij ministeriële regeling opleidingen kunnen worden aangewezen waarvoor geldt dat de instelling de student de gelegenheid kan bieden om onder door het instellingsbestuur te stellen voorwaarden, gedurende de propedeutische fase aan de genoemde eisen te voldoen. Als de student blijkens een onderzoek bij de instelling, ook aan het einde van de propedeutische fase zijn deficiëntie niet heeft weggewerkt blijkens onderzoek van de instelling, vervalt (alsnog) zijn recht op inschrijving aan die opleiding. In deze ministeriële regeling wordt geregeld voor welke opleidingen een uitzondering kan worden gemaakt.

Aanvullende eisen

Met de inwerkingtreding van de Wet kwaliteit in verscheidenheid zijn de artikelen over aanvullende eisen, 7.26 en 7.26a WHW, gewijzigd. Dit betekent dat:

- Voortaan in een ministeriële regeling de opleidingen en de grond voor het stellen van aanvullende eisen worden vermeld;
- instellingen in een eigen regeling de precieze selectiecriteria moeten opnemen, die uitsluitend eisen kunnen bevatten die direct verband houden met de grond voor selectie;
- in de ministeriële regeling tevens voorschriften van procedurele aard kunnen worden vastgesteld.

Opleidingen met aanvullende eisen vanwege beroepsprofiel

Bijlage D bij deze regeling bevat de opleidingen waarvoor aanvullende eisen gelden in verband met de beroepsuitoefening en de bijbehorende gronden. De aanvullende eisen gelden voor alle kandidaten die zich voor toelating tot de opleiding in kwestie aanmelden, ongeacht aan welke instelling; de aanvullende eisen gelden landelijk. Belangrijk is dat de criteria voor selectie helder en eenduidig geformuleerd zijn, zodat aankomende studenten inzicht krijgen in wat er verwacht wordt. Ook is op die manier aanwijsbaar en controleerbaar wat de benodigde kwaliteiten zijn van degenen die het betreffende onderwijs willen volgen. Bijlage D bevat ook de opleidingen op het gebied van de kunst en lerarenopleidingen op het gebied van de kunst waarvoor aanvullende eisen in verband met de beroepsuitoefening worden gesteld. Bij deze opleidingen gaat het om aanvullende eisen ten aanzien van de fysieke mogelijkheden, technische vaardigheden en artistieke aanleg van een aankomende student. Het gaat niet om aspecten die tijdens de opleiding zelf getoetst worden, zoals motivatie, emotionele bestendigheid, inzicht in het beroepspectief, kennis van de algemene kunstgeschiedenis en muziektheorie, en pedagogische kwaliteiten.

Aanvraag aanvullende eisen vanwege beroepsprofiel

De aanvullende eisen vanwege beroepsprofiel gelden voor alle opleidingen met dezelfde naam. Het instellingsbestuur of de besturen van alle betrokken instellingen dient c.q. dienen een aanvraag tot het stellen van aanvullende eisen vanwege beroepsprofiel in bij de minister. De minister besluit tot het toestaan van het stellen van aanvullende eisen voor de betreffende opleiding vanwege beroepsprofiel en opname van de betreffende opleiding op de bijlage van deze regeling. De minister neemt dit besluit op basis van de informatie verstrekt in de aanvraag van het instellingsbestuur en de voorwaarden in artikel 3.1. van deze regeling.

Aanvullende eisen vanwege onderwijsconcept

Selectie aan de poort is vooral zinvol bij opleidingen met een specifiek profiel, concludeerde de Commissie ruim baan voor talent op basis van experimenten (Wegen voor Talent, 2007). Voor kandidaten die aan de eisen voldoen is de kans groot dat zij de opleiding succesvol afronden, terwijl voor kandidaten die niet aan de eisen voldoen de kans juist groot is dat ze zullen uitvallen. Het hotelonderwijs heeft een zodanig specifieke vormgeving van het onderwijs, dat dit bijzondere eisen stelt aan studenten. Studenten zijn niet alleen student, maar runnen vaak tegelijkertijd samen een hotel, wonen veelal intern en werken ook in het hotel. Er is nauwe verwevenheid. Dit vergt meer dan alleen een goede vooropleiding. Dat geldt niet alleen voor het onderwijsconcept van het hotelonderwijs. Er is geconstateerd dat behoefte is aan specifieke toelatingseisen bij bepaalde opleidingen met een bijzonder onderwijsconcept. De bestaande mogelijkheid voor opleidingen met het kenmerk kleinschalig en intensief onderwijs is daarvoor niet geschikt, omdat deze mogelijkheid beperkt is tot dit

ene onderwijsconcept. Het bestaande instrument van aanvullende eisen biedt hiervoor echter wel mogelijkheden, namelijk daar waar het gaat om eisen vanwege 'de organisatie en de inrichting van het onderwijs', ofwel het onderwijsconcept. Het gaat er dan om dat het specifieke onderwijsconcept van de opleiding alleen tot volle wasdom kan komen als de kandidaten op die specifieke kenmerken worden geselecteerd. De kwaliteit en toegankelijkheid van het hoger onderwijs moet zijn gewaarborgd. Daarom moet er een objectieve rechtvaardiging zijn voor het stellen van aanvullende eisen. Het specifieke onderwijsconcept is een concept dat onderscheidend is voor de desbetreffende opleiding en dus niet voor alle opleidingen van een instelling. De aanvullende eisen moeten betrekking hebben op kennis of vaardigheden die geen of onvoldoende mate onderdeel zijn van het voortgezet onderwijs. Gerichtheid op een bepaald vakgebied (bijvoorbeeld natuurkunde) valt daar niet onder. De instelling moet in de aanvraag de objectieve rechtvaardiging voor het stellen van aanvullende eisen vanwege het onderwijsconcept aantonen. Een kenmerk van de NVAO kan daarbij een rol spelen of een onderwijsconcept zoals een *international classroom*. Het is niet inherent aan een *international classroom* dat er selectie plaatsvindt. Of een *international classroom* specifieke eisen mag stellen, is afhankelijk van de invulling van de *international classroom* en van de leeruitkomsten die worden beoogd. Als een opleiding in aanmerking wil komen om aanvullende eisen te stellen, moet er altijd een objectieve rechtvaardiging zijn. Het is aan de instelling die een aanvraag indient, om de noodzaak van het stellen van aanvullende eisen vanwege het onderwijsconcept van een opleiding aan te tonen. De minister besluit over het toestaan van het stellen van aanvullende eisen en laat zich bij nieuwe aanvragen adviseren door de NVAO. De NVAO toetst de noodzaak voor het stellen van aanvullende eisen vanwege het specifieke onderwijsconcept.

Aanvraag aanvullende eisen vanwege onderwijsconcept

Het instellingsbestuur moet de aanvraag voor het stellen van aanvullende eisen vanwege het onderwijsconcept indienen bij het accreditatieorgaan (NVAO). De voorwaarden waaronder de minister toestemming verleent staan in artikel 3.2 vermeld. Bij de aanvraag dient een advies van de NVAO te worden overgelegd. Dit advies wordt uitgebracht door de NVAO aan de betreffende instelling(en) en de minister. De minister beoordeelt een aanvraag op basis van artikel 3.2 van deze regeling en met inachtneming van het advies van de NVAO. De procedure bij de NVAO is opgenomen in het protocol 'toetsing aanvullende eisen bij toelating vanwege onderwijsconcept' van de NVAO.

Aanmelding en selectie

Aanmelding en studiekeuzeadvies

Een goede studiekeuze van aanstaande studenten is van groot belang voor een goede kans van slagen. In artikel 7.31a van de wet is daarom geregeld dat een aankomend student zich uiterlijk op 1 mei moet aanmelden voor een bacheloropleiding en dan recht heeft op een studiekeuzeactiviteit. Dit geldt in principe voor alle aanstaande studenten die zich voor het eerst bij een bacheloropleiding aanmelden, dus niet alleen voor kandidaten die voor het eerst een opleiding in het hoger onderwijs gaan volgen, maar ook bijvoorbeeld voor switchers. De instelling heeft de bevoegdheid kandidaten te verplichten deel te nemen aan een door de instelling vorm te geven studieactiviteit.

Een kandidaat kan zich voor maximaal drie opleidingen aanmelden. Hij doet dat via de site van Studielink: www.studielink.nl. Studielink is een initiatief van de instellingen voor hoger onderwijs en is de gemeenschappelijke aanmeld- en inschrijfapplicatie van alle hogescholen en universiteiten en de minister (DUO). Aan de uitvoering van de taken namens de instellingen ligt een overeenkomst ten grondslag. Studenten kunnen via Studielink een verzoek tot aanmelding (in verband met studiekeuze-activiteiten) indienen en ook hun aanmelding bij DUO regelen. Om toegang te krijgen tot Studielink, moet men een eigen DigiD hebben. Een DigiD bestaat uit een gebruikersnaam en wachtwoord en is bedoeld als identificatiemiddel op websites van de overheid en van organisaties die een overheidstaak uitvoeren. Deze kan worden aangevraagd via www.digid.nl. Het aanvragen van een DigiD duurt enkele dagen. Dat betekent dat een aanvraag tijdig moet worden gedaan om te voorkomen dat de datum van 1 mei wordt overschreden.

De minister levert de aanmeldingsgegevens aan de betreffende instellingen, zodat de instelling de kandidaat informatie kan verstrekken over de verdere procedure of hem kan uitnodigen voor een bepaalde activiteit.

Als voor een opleiding aanvullende eisen gelden of als er sprake is van een fixusopleiding, dan bestaat er een afwijkende procedure en daarmee samenhangend afwijkende termijnen. Als een kandidaat zich voor één van beide aanmeldt, behoudt hij het recht op de studiekeuzeactiviteiten bij maximaal drie 'gewone' opleidingen met bij dat laatste inachtneming van de 1 mei-datum. Ook is het mogelijk dat als iemand zich eenmaal voor drie opleidingen heeft aangemeld, hij die aanmelding wijzigt. De uiterste datum daarvoor blijft uiterlijk 1 mei.

Procedure selectie bij fixusopleidingen

Als voor een opleiding een capaciteitsbeperking geldt (fixusopleiding) is het van belang dat DUO en – in de gevallen dat decentrale selectie plaatsvindt – de instelling met zekerheid weet dat de kandidaat tot het hoger onderwijs respectievelijk een opleiding kan worden toegelaten. Dit betekent dat hij moet voldoen aan de vooropleidingseisen en zo nodig de nadere vooropleidingseisen vo-ho of mbo-hbo. Aan de hand van documenten kan dat dan worden aangetoond. Het gaat dan om diploma's, cijferlijsten en zogenaamde sufficiëntieverklaringen. DUO draagt er zorg voor dat de instelling de gegevens krijgt van de kandidaten die aan de decentrale selectie willen meedoen en zorgt voor de uitvoering van de loting en de toekenning van bewijzen van toelating.

Inschrijving voor een opleiding

Als de kandidaat na afronding van de door hem te volgen procedure een keuze heeft gemaakt en zich definitief wil inschrijven voor een opleiding, wendt hij zich tot de instelling. Alle instellingen hebben daarvoor hun eigen procedure, waarbij dikwijls Studielink een rol speelt. De instelling waarvoor de kandidaat uiteindelijk kiest, maakt de procedure bekend.

5. Financiële gevolgen

Deze regeling heeft geen financiële gevolgen voor de rijksbegroting en evenmin voor de rijksbijdrage die instellingen ontvangen.

6. Uitvoering, administratieve lasten

Bij de voorbereiding van deze regeling is nagegaan of sprake is van administratieve lasten. OCW heeft deze gevolgen in kaart gebracht met behulp van het standaardkostenmodel (SKM) voor de administratieve lasten en voorziet op basis hiervan dat deze minder zijn dan in totaal € 3.000 per jaar. Bij de voorbereiding van het Wetsvoorstel kwaliteit in verscheidenheid is nagegaan of sprake is van extra administratieve lasten voor instellingen, bedrijfsleven of burgers. Daarbij is het overgrote deel van de administratieve lasten van de in deze regeling opgenomen bepalingen al meegenomen, voor zover er sprake is van een nieuwe informatieplichtplicht. Een uitzondering vormen de aanvullende eisen. Bovengenoemd bedrag heeft daarop betrekking, meer in het bijzonder het doen van een aanvraag bij de minister om aanvullende eisen te kunnen stellen voor een opleiding.

II Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1.1

Dit artikel geeft de definities van de begrippen, die in de regeling voorkomen.

Artikel 1.2

Dit artikel geeft de student zekerheid: als in deze regeling iets wordt geregeld voor een opleiding met een bepaalde naam, dan maakt het niet uit welke instelling die opleiding verzorgt: de regel is dan voor alle opleidingen dezelfde. Een uitzondering geldt voor het geval dat voor één opleiding aanvullende eisen in verband met een specifiek onderwijsconcept worden vastgesteld.

Artikel 1.3

In de regeling worden verschillende data genoemd. Deze hebben vrijwel altijd betrekking op het studiejaar dat begint in de maand september, volgend op de genoemde datum. Een voorbeeld daarvan is de 1 mei-datum. Die datum is voor het studiejaar 2015 dus 1 mei 2015. In een beperkt aantal gevallen is een handeling vereist op een datum in een jaar voorafgaand aan een studiejaar. Dat wordt dan nadrukkelijk in de regeling genoemd. Een voorbeeld is artikel 3.2. vierde lid, waarin staat: '.....1 mei van het kalenderjaar dat voorafgaat aan het studiejaar.....'. Dan moet voor bijvoorbeeld het studiejaar 2016–2017 de aanvraag voor 1 mei 2015 voorgelegd worden.

Artikel 2.1

Voor een aantal opleidingen in het wo en enkele in het hbo gelden nadere vooropleidingseisen. Dit artikel regelt dat de opleidingen waarvoor deze eisen gelden, worden opgenomen in twee bijlagen: een voor het wo en een voor het hbo. Het artikel regelt tevens dat als de naam van een opleiding verandert of als twee of meer opleidingen worden samengevoegd, de 'oude' voor een van de opleidingen geldende nadere vooropleidingseisen toegang geven tot de samengevoegde opleiding;

de 'lichtste' nadere vooropleidingseisen geven toegang. Hiermee wordt voorkomen dat plotseling andere eisen gaan gelden en vo'ers die al een profiel gekozen hebben, plotseling beperkt worden in hun keuze voor een bepaalde opleiding in het hoger onderwijs. Ingeval van samenvoeging van twee of meer opleidingen, blijven ook de voor de verschillende opleidingen bestaande nadere vooropleidingseisen gelden. Er kunnen wel nieuwe nadere vooropleidingseisen worden gesteld, maar bij de invoering daarvan moet rekening worden gehouden met degenen die – soms al heel specifiek met het oog op het volgen van de opleiding in kwestie- al een profiel hebben gekozen in die zin dat een termijn moet worden gehanteerd bij de invoering daarvan. Deze is veelal twee (havo) of drie (vwo) jaar. De nadere vooropleidingseisen zijn opgenomen in bijlage A (wo) en bijlage B (hbo).

De Wet op het voortgezet onderwijs (WVO) regelt onder andere de profielen voor de havo en het vwo. Profielen zijn 'voorgeprogrammeerde' vakkenpakketten die aansluiting geven op bepaalde (groepen van) opleidingen in het hoger onderwijs (wo en hbo). Nadere vooropleidingseisen hebben betrekking op profielen en/of vakken. De profielen zijn in 2006 gewijzigd (Wet van 27 april 2006; Stb. 2006, nr.251). Deze wetwijziging leidde ertoe dat met ingang van het studiejaar 2009-2010 (havo) respectievelijk 2010-2011 (vwo) alleen deze nieuwe profielen direct toegang geven tot het hoger onderwijs. Gedurende een overgangsperiode bleef toegang tot het hoger onderwijs (havo:2013; vwo:2014) op basis van een oud profiel mogelijk. Na de overgangsperiode geeft een oud profiel geen recht op directe toelating meer. De oude profielen zijn na de inwerkingtreding van de wet en de aanpassingen van de profielen (mogelijk) niet meer voldoende ingericht op de doorstroom naar het hoger onderwijs. Als iemand in het bezit is van een oud profiel, dan moet hij zich tot de instelling wenden en kan de instelling hem op basis van een onderzoek toelaten. Dit wordt geregeld in artikel 7.25, lid 5 van de wet.

De bij deze regeling gevoegde bijlagen worden vastgesteld. In de bijlage zijn opgenomen:

- nieuwe opleidingen en de daarvoor geldende nadere vooropleidingseisen;
- wijzigingen in de nadere vooropleidingseisen;
- naamswijzigingen van bestaande opleidingen;
- opleidingen met einde instroom per 1 september 2009
- overige wijzigingen

In de hierna volgende overzichten worden de aard en globale inhoud van de wijzigingen in de nadere vooropleidingseisen ten opzichte van de eisen zoals die golden tot 1 september 2014, weergegeven.

1. Nieuwe opleidingen en bijbehorende (nadere) vooropleidingseisen

Bijlage	Sector	Naam opleiding	Globale omschrijving van het toegangsrecht	Eventuele toelichting
B	Techniek	B Engineering	Havo: NT; NG; EM Vwo: NT; NG; EM	
A	Taal en Cultuur	B Media, Kunst, Design en Architectuur	Alle profielen hebben toegangsrecht	
A	Taal en Cultuur	B Literatuur en Samenleving	Alle profielen hebben toegangsrecht	
A	Gedrag en Maatschappij	B European Public Administration	Alle profielen hebben toegangsrecht	
B	Taal en Cultuur	B Beeldende Kunst en Vormgeving ¹	Alle profielen toegangsrecht	Planningsneutrale conversie van 'B Autonome Kunst' en 'B Vormgeving'
A	Natuur	B Computer Science	NT; NG met wisB; EM met wisB; en CM met wisB <i>Oud profiel:</i> NT; NG met wb12; EM met wb12; en CM met wb12	Dezelfde eisen als de opleiding B Informatica
A	Taal en Cultuur	B Europese Talen en Culturen	Alle profielen hebben toegangsrecht	
B	Economie	B Business Studies	HAVO: NT, NG econ of m&o, EM, toegangsrecht, CM, econ of m&o + WisA of WisB VWO: NT, NG econ of m&o, EM, toegangsrecht, CM, econ of m&o	

Bijlage	Sector	Naam opleiding	Globale omschrijving van het toegangsrecht	Eventuele toelichting
B	Landbouw en Natuurlijke omgeving	B Geo Media & Design	HAVO: NT, NG, EM toegangsrecht, CM: WisA of WisB VWO: alle profielen hebben toegangsrecht	
B	Economie	B International Fresh Business Management	HAVO: NT, NG econ of m&o, EM, toegangsrecht, CM, econ of m&o + WisA of WisB VWO: NT, NG econ of m&o, EM, toegangsrecht, CM, econ of m&o	
B	Techniek	B Creative Media and Game Technology	HAVO: NT, NG, EM, CM, wis A of wis B VWO: NT, NG, EM, CM	Deze opleiding bestaat nog niet formeel, maar betreft een voorstel i.h.t.v. de planningsneutrale conversie techniek – nieuwe opleiding ontstaan uit de samenvoeging van de opleidingen Game Architecture and Design, Kunst&Techniek en Media Technology. Ten opzichte van één of meerdere opleidingen waaruit de opleiding ontstaat betreft het een verzwaring van de eisen.

2. Naamswijziging van bestaande opleidingen (de naam van de opleiding is gewijzigd dan wel de opleidingsnaam stond onjuist in de regeling vermeld)

Bijlage	Sector	Nieuwe naam opleiding	Oude naam opleiding
B	Economie	B Bedrijfskunde MER	B Management, economie en recht, opleiding voor
A	Landbouw en natuurlijk omgeving	B Communicatiewetenschappen	B Toegepaste Communicatiewetenschap
A	Taal en Cultuur	B Religiewetenschappen	Religiestudies ('B Wereldgodsdiensten', B Godsdienstwetenschap' en 'B Religie en Levensbeschouwing' gaan hier in op)
B	Landbouw en natuurlijke omgeving	B International Development Management	B Tropische Landbouw

3. Opleidingen waarvoor inschrijving niet meer mogelijk is

Bijlage	Sector	Opleiding
A	Taal en Cultuur	B Roemeense Taal en Cultuur
A	Recht	B Recht en Bestuur
A	Recht	B Recht en ICT
B	Gedrag en Maatschappij	B Imam/Islamitisch Geestelijk Werker
B	Techniek	B Business Engineering
A	Taal en Cultuur	B Hebreeuwse en Joodse Studies
A	Taal en Cultuur	B Portugese Taal en Cultuur
B	Gezondheidszorg	B Audiologie
A	Recht	B Ondernemingsrecht
A	Taal en Cultuur	B Wereldgodsdiensten
A	Taal en Cultuur	B Godsdienstwetenschap
A	Taal en Cultuur	B Religie en Levensbeschouwing

4. Overige wijzigingen

Bijlage	Sector	Opleiding	Aard en gevolg van de wijziging	Eventuele toelichting
B	Gezondheid	B Opleiding tot Verpleegkundige	Voetnoot 3 is verwijderd	Er is geen Ad meer aan deze opleiding verbonden
B	Techniek	B Industrieel Product Ontwerpen	Voetnoot 3 is verwijderd	Er is geen Ad meer aan deze opleiding verbonden

Bijlage	Sector	Opleiding	Aard en gevolg van de wijziging	Eventuele toelichting
B	Landbouw en natuurlijke omgeving	B Landscape and Environment Management	Voetnoot 3 is verwijderd	Er is geen Ad meer aan deze opleiding verbonden
B	Techniek	B Elektrotechniek	Voetnoot 3 is verwijderd	Er is geen Ad meer aan deze opleiding verbonden
A	Techniek	B Technische Aardwetenschappen	NT; NG; EM met wisB, nat en schk; en CM met wisB, nat en schk.	Verzwarend: Het vak scheikunde is toegevoegd aan de eisen, aangezien de opleiding voortbouwt op scheikunde-kennis uit het vwo.
B	Economie	B Media & Entertainment Management	Havo: NT;NG;EM;CM met econ of m&o	Verzwarend: het vak economie of management en organisatie is toegevoegd aan de eisen voor een betere aansluiting van de opleiding Havo aan de opleiding M&EM en dan met name op het BBA karakter van de opleiding.
B	Landbouw en natuurlijke omgeving	B. International Development Management	Havo en VWO: NT;NG;EM;CM met wisA of B en econ	Verlichting: het profiel CM met wisA of B en econ geeft nu ook toegang tot de opleiding omdat de opleiding inhoudelijk is verbreed waardoor technisch/scheikundige voorkennis geen vereiste meer is

5. Correctie

Bijlage	Sector	Opleiding	Aard en gevolg van de wijziging	Eventuele toelichting
B	Economie	B International Business and Languages	Vwo CM: Econ & M&O eis te laten vallen	instroomeisen voor Havo en VWO gelijk getrokken; voor Vwo CM de Ec & M&O eis laten vallen. IBL is geen CE opleiding is, maar juist een opleiding waarin studenten meer op taal zitten dan cijfers.

Artikel 2.2

Een student moet aan het begin van de opleiding hebben voldaan aan de nadere vooropleidingseisen. Artikel 2.2 regelt een van de uitzonderingen daarop. De inhoud van dit artikel komt overeen met de Regeling aanwijzing opleidingen in het hoger onderwijs inzake toelating deficiënte studenten 2007 (Staatscourant van 21 augustus 2007, nummer 160) en geldt nog voor enkele opleidingen in het wo. De bepaling geeft het instellingsbestuur van een instelling de bevoegdheid te bepalen in welke gevallen en onder welke door het instellingsbestuur vast te stellen voorwaarden, later aan de nadere vooropleidingseisen moet worden voldaan. De in de wet genoemde termijn is het einde van de propedeutische fase of als die er niet is, de eerste periode van de opleiding met een studielast van 60 studiepunten (ECTS). Hiermee wordt beoogd studenten wiens profiel niet direct toelating tot een opleiding verschaft en die een in de zin van de wet 'afwijkende' opleiding willen gaan volgen, toch de gelegenheid te bieden die opleiding te volgen.

Artikel 2.3

Dit artikel regelt dat de nadere vooropleidingseisen dezelfde blijven als de naam van een opleiding verandert. De al bestaande nadere vooropleidingseisen blijven onverkort bestaan. Hiermee worden de rechten van de student gewaarborgd.

Artikel 2.4

Dit artikel regelt de doorstroom van het mbo naar het hbo. Als een kandidaat in het bezit is van een diploma van een opleiding die is opgenomen in een van de mbo-domeinen in bijlage C en een hbo-opleiding wil gaan volgen die zit in een van de sectoren, die in de bijlage is opgenomen, dan kan hij direct doorstromen. In alle ander gevallen is het aan de hogeschool te bepalen of de kandidaat wordt toegelaten. Daarvoor wordt door de instelling een onderzoek gedaan. Als de kandidaat dat met een positief resultaat afsluit, ontvangt hij een suffiëntieverklaring, die hem recht op toelating geeft tot de gewenste opleiding aan die hogeschool.

Artikel 3.1

Dit artikel regelt dat opleidingen kunnen worden aangewezen waarvoor aan de kennis en vaardigheden of aan de eigenschappen van de kandidaat specifieke eisen mogen worden gesteld in verband met het beroep of de beroepen waarvoor de opleiding voorbereidt. Daarbij vermeld worden de gronden op basis waarvan de aanvullende eisen gesteld mogen worden. Er moet een rechtstreeks verband bestaan tussen de gronden en de selectiecriteria die het instellingsbestuur vaststelt. Zo kunnen kandidaten voor de opleiding logopedie worden geselecteerd op basis van stemvaardigheid. De gronden voor selectie voor opleidingen of lerarenopleidingen op het gebied van de kunst zullen met name het/de bij de kandidaat aanwezige specifieke talent of talenten betreffen. De minister kan ook ambtshalve opleidingen op de bijlage plaatsen met vermelding van de gronden op grond waarvan aanvullende eisen gelden. Te denken valt aan gronden voor selectiecriteria voor het beroep van leraar. In dat geval is geen sprake van een aanvraagprocedure. Uiteraard zal ambtshalve plaatsing op de bijlage niet plaatsvinden dan nadat hierover met de betrokken instellingen overleg is gevoerd. Opname in de bijlage betekent dat de gronden voor selectie voor alle in Nederland verzorgde opleiding van dezelfde soort gelden. Dit betekent dat, wanneer de wens voor aanvullende eisen in verband met de beroepsuitoefening uit het veld zelf komt, de aanvraag moet worden ingediend door alle instellingsbesturen die de betreffende opleiding verzorgen. In het voorbeeld van logopedie zullen de besturen van alle instellingen die die opleiding verzorgen een gezamenlijke aanvraag in moeten dienen. In de aanvraag zal gemotiveerd moeten worden uiteengezet waarom de beroepsuitoefening waarvoor de opleiding de student voorbereidt vraagt om bepaalde kennis, vaardigheden of eigenschappen bij de kandidaat. Een positief besluit komt tot uitdrukking door plaatsing in de bijlage. Een afwijzing wordt met een negatieve beschikking, gericht aan de penvoerder meegedeeld. Het is van belang dat een geïnteresseerde tijdig op de hoogte is van de selectie voor een opleiding. Een aanvraag zal daarom uiterlijk op 1 mei van het kalenderjaar voorafgaand aan het kalenderjaar waarin het studiejaar aanvangt waarvoor de aanvullende eisen voor het eerst zullen gelden, moet zijn ingediend. Als een instelling bijvoorbeeld met ingang van het studiejaar 2016–2017 wil starten met het stellen van aanvullende eisen, dan moet zij daartoe uiterlijk op 1 mei 2015 een aanvraag indienen. Deze ruime termijn is nodig in verband met de besluitvormingsprocedure op de aanvraag en in verband met een tijdige kenbaarheid van de eisen voor de aankomende student. De aanvullende eisen (selectiecriteria) en de selectieprocedure worden door de instelling(en) zelf vastgesteld op basis van de in de bijlage opgenomen gronden en opgenomen te worden in een regeling. Het medezeggenschapsorgaan heeft daarover adviesrecht.

Artikel 3.2

Dit artikel bevat de invulling van de bevoegdheid van de minister om een specifieke opleiding, opleiding op het gebied van de kunst of lerarenopleiding op het gebied van de kunst bij een instelling aan te wijzen waarvoor aanvullende eisen aan de kandidaat mogen worden gesteld in verband met de organisatie en inrichting van een opleiding. Onder 'organisatie en inrichting' wordt 'specifiek onderwijsconcept' verstaan. Dat is mogelijk als er een objectieve aanleiding bestaat op basis waarvan vastgesteld kan worden dat een bepaalde opleiding de juiste plek is voor alleen studenten met bepaalde kennis of vaardigheden of bepaalde eigenschappen. Voorbeelden van een specifiek onderwijsconcept zijn een international classroom, of een onderwijsvorm waarin ondernemerschap of topsport centraal staat. De opleiding moet een onderscheidend onderwijsconcept hebben. De aanvrager moet aantonen dat de inhoud van de opleiding en de vorm van de opleiding onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden. Het kan niet gaan om een onderwijsconcept dat bij alle opleidingen van een instelling doorgevoerd zou kunnen worden. Voor monosectorale instellingen (bijvoorbeeld de Pabo) wordt in dit geval van een fictie uitgegaan: aanvullende eisen voor de bacheloropleiding zijn niet mogelijk, als sprake is van een onderwijsconcept dat ook door andere opleidingen doorgevoerd zou kunnen worden als zij een multisectorale instelling zouden zijn. Het moet duidelijk zijn dat het onderwijsconcept slechts de beoogde opbrengst heeft als daaraan studenten met bepaalde kenmerken deelnemen. Het succes van het onderwijsconcept is afhankelijk van dit soort studenten. De aanvrager dient dit aan te tonen, waarbij een 'bijzonder kenmerk' van de NVAO een rol kan spelen. De aanvullende eisen mogen geen betrekking hebben op een bepaald vakgebied of discipline, zoals natuurkunde of rechten. Ook mag de materiële toegankelijkheid van het hoger onderwijs niet in het

geding komen. Er moeten in Nederland voldoende opleidingen overblijven zonder selectie van aankomende studenten. Een aanvraag wordt in elk geval afgewezen, als deze betrekking heeft op een in Nederland unieke opleiding. Ook is denkbaar dat plaatsing inde bijlage wordt afgewezen, als dit zou betekenen dat bij meerdere of zelfs alle dezelfde opleidingen aanvullende eisen zouden worden gesteld.

Het advies van de NVAO richt zich op aspecten die ook van belang zijn bij de accreditatie. Het kan daarom voor de instelling aantrekkelijk zijn, de advisering door de NVAO samen te laten vallen met de accreditatie van bestaande opleidingen of de toets nieuwe opleiding bij nog te starten opleidingen. Dit wordt niet verplicht gesteld; instellingen moeten immers ook lopende de geldigheidsduur van de accreditatie en toets nieuwe opleiding (in de regel zes jaar) in de gelegenheid zijn om een aanvraag in te dienen. Een voordeel van het laten samenvallen van de advisering door NVAO met het accreditatieproces is minder administratieve lasten, zowel bij de aanvrager als bij de NVAO. De minister kan onder vermelding van de redenen daarvoor van het advies van de NVAO afwijken.

Artikel 3.3

Het onnodig hanteren van aanvullende eisen is niet wenselijk. Daarom legt deze regeling instellingen de plicht op te melden wanneer het stellen van aanvullende eisen niet langer nodig is. In dat geval wordt de opleiding uit de bijlage verwijderd. Bij het besluit tot plaatsing op de bijlage is ook de toegankelijkheid van het hoger onderwijs in de overwegingen betrokken. Dit betekent dat ook kan worden besloten tot verwijdering uit de bijlage als op enig moment wordt geconstateerd dat die toegankelijkheid in het geding is. Daarvan is in elk geval sprake als een opleiding uniek is geworden.

Artikel 4.1

In dit artikel wordt geregeld dat de kandidaat zich aanmeldt bij de minister als hij wil deelnemen aan studiekeuzeactiviteiten. Dit vindt elektronisch plaats via Studielink. Aan de hand van de geverifieerde DigiD door DUO worden de actuele persoonsgegevens en de vooropleidingsgegevens geleverd aan Studielink. De student die woonachtig is buiten Nederland moet ervoor zorgen dat zijn persoonsgegevens tijdig worden aangeleverd, zodat de instelling deze uiterlijk 15 juni kan controleren in Studielink. Indien dit niet is gebeurd wordt de aanmelding door DUO als ingetrokken beschouwd.

Het aantal aanmeldingen is beperkt tot drie. Daarbij gaat het niet om opleidingen waarvoor aanvullende eisen zijn gesteld en evenmin voor een opleiding waarvoor een fixus geldt. Als een kandidaat zich voor een dergelijke opleiding heeft aangemeld kan hij zich nog voor drie andere 'gewone' opleidingen aanmelden. Als een kandidaat zich tijdig heeft aangemeld voor drie opleidingen, kan hij nog switchen. Vindt de switch plaats voor 1 mei, dan heeft hij recht op studiekeuzeactiviteiten. Ook ingeval van een switch moet het totaal beperkt blijven tot drie. Studielink zorgt ervoor dat de instellingen in kwestie de benodigde gegevens krijgen.

Als een kandidaat eenmaal een keuze heeft gemaakt voor een opleiding aan een instelling en hij zich voor die opleiding daadwerkelijk wil inschrijven, dan meldt hij dat bij de instelling. De inschrijving voor de opleiding vindt daarna plaats conform de door de instelling vastgestelde regels van procedurele aard. Veel instellingen maken bij de inschrijving voor een opleiding gebruik van de faciliteiten van Studielink, maar dat is geen vereiste. Als de kandidaat het bewijs heeft geleverd dat het collegegeld is voldaan of wordt voldaan, is de inschrijving afgerond. Hij ontvangt daarna het bewijs van inschrijving en/of een collegekaart.

Artikel 4.2

Als een kandidaat zich heeft aangemeld voor een opleiding, ontvangt hij een elektronische (digitale) bevestiging van Studielink, dat gemandateerd is om deze taak te verrichten. Ook als hij zich heeft aangemeld voor een fixusopleiding, ontvangt hij voortaan een elektronische bevestiging van Studielink. Tot enige tijd geleden ontving een kandidaat ook nog een schriftelijke bevestiging van DUO als hij zich had aangemeld voor een fixusopleiding, maar dat leidde tot verwarring. Daarom is het toezenden van twee bevestigingen ingeval van een fixusopleiding stop gezet.

Artikel 4.3

Als voor een opleiding aanvullende eisen gelden, moet de kandidaat zich aanmelden voor 15 januari, voorafgaand aan het studiejaar. Hij meldt zich direct aan bij de instelling die de opleiding in kwestie verzorgt. Er geldt dus een andere datum en een andere procedure voor de aanmelding voor een dergelijk opleiding. De instelling moet de uitslag van het onderzoek bekendmaken aan degenen die daaraan hebben deelgenomen. Men moet ervoor zorgen dat de kandidaat die voor 15 april kan vernemen. Dit is van belang voor degene die aan het onderzoek heeft meegedaan en is afgewezen. Hij

moet nog de gelegenheid hebben zich voor 1 mei aan te melden voor een of meer andere opleidingen. Als een kandidaat aan de aanvullende eisen voldoet en de opleiding in kwestie wil gaan volgen, meldt hij zich met het oog daarop overeenkomstig artikel 4.1 aan bij de minister. Hij wordt dan opgenomen in Studielink, in verband met de communicatie tussen de student en de instelling.

Artikel 4.4

De artikelen 4.4 tot en met 4.29 gelden uitsluitend voor de aanmelding voor en de toelating tot een fixusopleiding. De bepalingen hebben betrekking op fixusopleidingen waarbij loting plaatsvindt en fixusopleidingen waarbij gehele of gedeeltelijke decentrale selectie plaatsvindt. Voor de aanmelding voor een fixusopleiding blijft de oude datum van 15 mei gehandhaafd. Daarmee heeft de kandidaat gegadigde twee weken langer om zich aan te melden dan voor een 'gewone' opleiding, waarvoor 1 mei als uiterste datum geldt.

Artikel 4.5

In dit artikel zijn alle hoofdregels voor het leveren van bewijsstukken verwoord. Er zijn drie hoofdregels:

1. De cijferlijst of het getuigschrift moet voor 23 juni aan de minister (DUO) worden toegezonden (eerste lid).
2. Als een kandidaat daaraan niet kan voldoen (bijvoorbeeld omdat de diploma-uitreiking na die datum is en de kandidaat daardoor ook pas na 23 juni in het bezit is van dit document), moet hij dat aangeven bij de minister (DUO) en daarbij aangeven wat de reden voor de vertraging is. Er gaan dan nieuwe termijnen gelden (vierde lid), namelijk afhankelijk van de vooropleiding 5 juli, 1 augustus of 1 september.
3. Bij opleidingen waarvoor nadere vooropleidingseisen gelden is de inzendtermijn 15 mei. Verder wordt nader bepaald aan de hand van welke stukken een kandidaat kan bewijzen dat hij voldoet aan de eisen of aan die eisen zal voldoen. Als hij een dergelijke verklaring niet (tijdig) geeft, vervalt zijn aanmelding. Als een kandidaat op basis van een getuigschrift wil worden ingeschreven voor een fixusopleiding waarvoor nadere vooropleidingseisen gelden, moet hij een verklaring van de instelling overleggen, waaruit blijkt dat hij aan die nadere vooropleidingseisen voldoet (sufficiëntieverklaring).

Artikel 4.6

In dit artikel zijn de bijzondere voorschriften opgenomen die naast de hoofdregels van artikel 4.5 gelden bij opleidingen waarvoor nadere vooropleidingseisen zijn vastgesteld of als een kandidaat niet zonder meer toelatingsrecht heeft, maar hij een onderzoek bij de instelling moet doen, waarna de instelling verklaart hem te zullen toelaten.

Het gaat daarbij om de volgende (bijzondere) nadere vooropleidingseisen respectievelijk door de instelling vast te stellen eisen:

- het profiel of de profielen, bedoeld in artikel 2.1;
- de nadere vooropleidingseisen mbo, bedoeld in artikel 2.4;
- de aanvullende eisen, bedoeld in artikel 3.1;
- de toelating van degene, die een propedeutisch examen met goed gevolg heeft afgelegd en een wo-bachelor wil gaan volgen, als bedoeld in artikel 7.28, lid 1a en het derde lid van de wet;
- het colloquium doctum (artikel 7.29 van de wet).

Als een kandidaat op 15 mei nog niet voldoet aan de eisen, moet hij bepaalde documenten overleggen, waardoor de termijn waarop de definitieve bewijsstukken moeten worden overgelegd, kan verschuiven.

Artikel 4.7

Dit artikel bevat enkele bepalingen voor de aanmelding voor decentrale selectie. De uiterste datum voor aanmelding is 15 januari. De minister stuurt het verzoek om deelname aan decentrale selectie door aan de instelling die de desbetreffende fixusopleiding verzorgt. Als het gaat om een fixusopleiding die door meer dan één universiteit wordt verzorgd, moet de kandidaat ook aangeven bij welke universiteit hij aan de decentrale selectie wil deelnemen. De minister is aan die keuze gebonden.

Met de aanmelding voor de decentrale selectie, meldt een kandidaat zich automatisch ook voor de loting. Dit betekent dat als hij niet door de instelling wordt geselecteerd, hij wel meedoet met de loting. Dat kan vanzelfsprekend alleen als voor de opleiding niet 100% decentraal wordt geselecteerd.

Artikel 4.8

Artikel 7.57f, derde lid, van de wet bepaalt dat een kandidaat niet vaker dan drie

maal aan de lotingsprocedure (lees: selectieprocedure, dus inclusief decentrale selectie) kan deelnemen. Daarom moet de minister beschikken over gegevens waaruit blijkt wanneer een kandidaat deze drie kansen heeft gebruikt. Als een kandidaat zich voor een fixusopleiding heeft aangemeld, verbruikt hij in beginsel een kans. Een uitzondering wordt gemaakt voor de gevallen dat een kandidaat zich aanmeldt en vervolgens voor zijn eindexamen zakt, zijn getuigschrift niet behaalt of het door de instelling afgenomen deficiëntieonderzoek niet met goed gevolg aflegt.

Artikel 4.9

Dit artikel bevat een sanctieregeling. Een kandidaat die ook na ontvangst van een verzuimbericht van de minister (DUO) niet binnen veertien dagen voldoet aan de bepalingen van deze regeling wordt niet langer aangemerkt als kandidaat voor de opgegeven fixusopleiding. De aanmelding wordt als vervallen beschouwd. De kandidaat verspeelt dan wel een kans.

Artikel 4.10

Aan de selectie wordt alleen deelgenomen door de kandidaat die zich overeenkomstig de artikelen 4.1 tot en met 4.7 heeft aangemeld. Als een kandidaat niet (tijdig) de bewijsstukken heeft ingestuurd of niet tijdig voldoet aan de (nadere) vooropleidingseisen, kan hij niet (blijven) deelnemen aan de selectie. Ook regelt dit artikel dat als een kandidaat meedoet aan de selectieprocedure bij een instelling hij niet kan meedoen aan die procedure voor die opleiding bij een andere instelling. Als hij niet wordt geselecteerd, kan hij wel meedoen aan de loting bij alle universiteiten die de opleiding in kwestie verzorgen.

Artikel 4.11

In dit artikel wordt bepaald hoe het gemiddelde eindexamencijfer wordt berekend. Bij het bepalen van het cijfergemiddelde wordt uitsluitend gekeken naar de cijferlijst behorend bij het diploma. Eventueel behaalde deelcertificaten op het niveau van het diploma blijven buiten beschouwing, evenals vakken waarvoor vrijstelling is verleend. Het tweede tot en met vijfde lid hebben betrekking op kandidaten, die in het bezit zijn van een mbo-diploma. In het tweede lid heeft een technische wijziging plaatsgevonden. In dat lid gaat het onder meer over een diploma van een experimentele opleiding als bedoeld in artikel 12.1a.2 van de Wet educatie en beroepsonderwijs. Aangezien dat wetsartikel inmiddels is vervallen, wordt er nu verwezen naar een diploma van een experimentele opleiding als bedoeld in dat wetsartikel zoals dat voorheen luidde. De indeling in een lotingsklasse moet ertoe leiden dat de beste studenten de hoogste kans op inloting krijgen. Daarom moet het bij de lotingsprocedure om de kern van de opleiding gaan, voor het middelbaar beroepsonderwijs de resultaten voor de kerntaken. Als een instelling de beoordeling heeft gebaseerd op werkprocessen in plaats van op kerntaken, dan moet de instelling in verband met de lotingsprocedure een aparte resultatenlijst toevoegen waarop de beoordelingen van de werkprocessen zijn gebundeld per kerntaak en zijn uitgedrukt in een beoordeling per kerntaak. Als een opleiding gericht is op een kwalificatie met bijvoorbeeld zeven kerntaken, dan wordt het voor de lotingsprocedure gehanteerde gemiddelde examencijfer bepaald door de combinatie van de vijf beoordelingen voor kerntaken die het hoogste gemiddelde oplevert. Als een opleiding gericht is op een kwalificatie met minder dan vijf kerntaken, bijvoorbeeld met drie, dan wordt het voor de lotingsprocedure gehanteerde gemiddelde examencijfer bepaald door de beoordelingen voor die drie kerntaken. Als de kandidaat geen resultatenlijst kan overleggen die voldoet aan bovenstaande vereisten, dan volgt automatisch indeling in lotingsklasse c. Voor de generieke onderdelen Nederlands, rekenen en moderne vreemde talen gelden referentieniveaus en/of CEF-niveaus. Voor Nederlands en rekenen zijn met ingang van het studiejaar 2013-2014 eindcijfers vastgesteld op basis van centrale examens en instellingsexamens (artikel 15 van het Examenbesluit beroepsopleidingen WEB). Tot die tijd werken veel instellingen niet met cijfers, maar met de aanduiding van het gerealiseerde (referentie- of CEF-)niveau. Dat geldt ook voor de moderne vreemde talen. Daarnaast wordt het onderdeel 'leren, loopbaan en burgerschap' vaak niet met een cijfer beoordeeld, maar met bijvoorbeeld 'voldaan'. Er zijn hieromtrent nadere regels in voorbereiding (aanpassing van het Examenbesluit beroepsopleidingen WEB en ministeriële regeling, houdende voorgeschreven diplomamodel inclusief resultatenbijlage).

Op dit moment is de regel dat DUO het gemiddelde berekent van de vijf hoogste cijfers op de resultatenlijst. Ook woorden die herleidbaar zijn tot cijfers worden op deze wijze verwerkt. Aanduidingen als bijvoorbeeld 'voldaan' of het opnemen van bereikte (referentie- of CEF-)niveaus (bij Nederlands, rekenen en moderne vreemde talen) zijn niet te vertalen naar cijfers. Nu leidt dat tot een

'gemengde' resultatenlijst en volgt automatisch indeling in lotingsklasse c. De afgestudeerden hebben daarmee minder kans om ingeloot te worden. Daarom worden de genoemde examenonderdelen buiten beschouwing gelaten, in afwachting van de totstandkoming van het diplomamodel. Bij alle tien cijfers zijn nu de tien corresponderende termen benoemd, waar dat voorheen alleen was aangegeven bij de cijfers acht, zes en vier. Als op de resultatenlijst genoemde termen vermeld staan, zal DUO die in beschouwing nemen als de daarmee corresponderende cijfers. Dat maakt het beter mogelijk om het gemiddelde examencijfer van een gegadigde te bepalen voor de lotingsprocedure. Kandidaten met een diploma uit een EU-lidstaat of Europese Economische Ruimte of Zwitserland met een eindexamenresultaat, dat vergelijkbaar is met een gemiddeld eindexamencijfer van een 8 of hoger worden direct geplaatst. Na een vergelijking van het diploma met een Nederlands diploma, plaatst DUO de kandidaat in klasse a en de kandidaat ontvangt direct een bewijs van toelating voor de opleiding van zijn keuze.

Artikel 4.12

Dit artikel heeft betrekking op de selectie van de kandidaten, afkomstig van de voormalige Nederlandse Antillen. Het gaat nu om de eilanden Curaçao, Aruba, Sint. Maarten en de eilanden die behoren tot Caribisch Nederland, te weten: Bonaire, Saba en Sint Eustatius. De selectie van de kandidaten afkomstig uit Curaçao, Sint Maarten en Aruba vindt plaats op basis van een voordracht van de desbetreffende regeringen, de overigen selecteert hij zelf op voordracht van de Rijksdienst Caribisch Nederland.

Artikel 4.13

In dit artikel wordt de directe plaatsing van enkele groepen kandidaten geregeld. Het betreft:

- a. Kandidaten die een gemiddeld eindexamencijfer van 8 of hoger hebben;
- b. Kandidaten afkomstig uit Aruba, Curaçao, Sint. Maarten en Bonaire, Saba en Sint Eustatius die een door de minister gereserveerde plaats krijgen (de zogenaamde ministersplaatsen).
- c. Kandidaten uit een EER-lidstaat of Zwitserland met een gemiddeld eindexamencijfer van een 8 of hoger, welk cijfer vergelijkbaar is met een Nederlands cijfer. De selectie van deze kandidaten vindt plaats op basis van een vergelijking door Nuffic en een daarop gebaseerde lijst.

Artikel 4.14

In verband met de onafhankelijkheid wordt de loting verricht door een door de minister aangewezen notaris, die aan alle kandidaten een lotnummer toekent. Daarbij wordt geen rekening gehouden met omstandigheden als datum aanmelding, eindexamencijfers etc.

Artikel 4.15

Dit artikel bepaalt dat de kandidaat in alle gevallen wordt ingedeeld in die lotingsklasse die hem op grond van de ingezonden bewijsstukken de grootste kans op inloting geeft. Dat is dus steeds de hoogste lotingsklasse.

Artikel 4.16

Aan de hand van het eerste en tweede lid kan de minister bepalen hoe hij, uitgaande van het aantal opleidingsplaatsen van een fixusopleiding, het aantal plaatsen moet

berekenen waarover de gewogen loting volgens het derde en vierde lid moet geschieden.

Artikel 4.17

Het toewijzen van opleidingsplaatsen is de laatste stap in de procedure. In het derde lid is geregeld dat als een kandidaat door de instelling decentraal is geselecteerd, niet meer meedoet met de loting.

Artikel 4.18

Dit artikel vormt een aanvulling op artikel 4.17 voor opleidingen die aan meer dan een universiteit worden verzorgd.

Artikel 4.19

De kandidaat die is ingeloot, ontvangt een bewijs van toelating. Dat bewijs is op naam gesteld en heeft betrekking op het studiejaar en de opleiding waarvoor hij zich heeft aangemeld. Het bewijs van toelating moet uiterlijk op 15 september zijn afgegeven. Voorheen was dit 25 september, maar soms

liet een instelling de ingelote persoon niet toe omdat de instelling regels heeft voor de toelating die vereisen dat een gegadigde zich inschrijft voor een datum die vroeger valt dan 25 september (veelal 1 september). Met de oude datum werden studenten dus soms gedupeerd. De nieuwe datum ligt nu op 15 september. Daarvoor is gekozen om kandidaten die pas later weten dat ze voldoen aan de vooropleidingseisen niet te duperen. Het gaat dan bijvoorbeeld om kandidaten die een buitenlands diploma hebben, staatsexamen doen of een oud havo- of vwo-diploma hebben. De uiterste datum voor toezending van de vereiste documenten is 1 september. Er resten dan nog 15 dagen om het proces bij DUO rondom het insturen bewijsstukken en verzuimmeldingen af te ronden. Daarvoor zijn geen systeemaanpassingen nodig. Van de instelling wordt gevraagd deze datum te hanteren als uiterste datum voor de toelating.

Het derde lid geeft de minister de bevoegdheid in plaats van het bewijs van toelating of het eerder verstrekte, voorlopige bewijs van toelating aan de kandidaat een (nieuw) voorlopig bewijs van toelating te verstrekken voor het studiejaar volgend op dat waarvoor de kandidaat is ingeloot of waarvoor hem in eerste instantie een voorlopig bewijs van toelating was verstrekt. Daarbij moet worden gedacht aan overmacht, waardoor inschrijving voor het studiejaar waarop de aanmelding of de beoogde inschrijving betrekking heeft, onmogelijk wordt. Het vierde lid heeft betrekking op de situaties waarin de universiteit die een efficiëntieverklaring heeft afgegeven, niet dezelfde universiteit is waarvoor een kandidaat is ingeloot. Dan krijgt hij twee weken de tijd om een soortgelijke verklaring van de universiteit waar hij is ingeloot, te overleggen. De kandidaat zal die universiteit daarom moeten vragen. Weigert de universiteit dat, dan kan dus geen bewijs van toelating worden verstrekt. Het gaat hier in beginsel om alle situaties waarin een efficiëntieverklaring is vereist. Het vierde lid werkt dus voor alle andere kandidaten die voor deelname aan de selectieprocedure voor de fixusopleiding van hun keuze een efficiëntieverklaring nodig hebben.

Artikel 4.20

Als blijkt dat voor een bepaalde opleiding of dezelfde opleiding alle kandidaten zijn geplaatst en er toch nog plaatsen voor de opleidingen onbenut zijn gebleven, vindt een loting plaats onder de kandidaten die op grond van loting voor een andere opleiding geen bewijs van toelating hebben gekregen. Daarbij geldt als voorwaarde dat zij tijdig via Studielink aan de minister hebben laten weten aan deze loting te willen deelnemen. De termijn daarvoor is veertien dagen.

Artikel 4.21

Hierin wordt geregeld wat de minister doet als er nog plaatsen beschikbaar zijn na de tweede loting. De open plaatsen worden zoveel mogelijk opgevuld door kandidaten die weliswaar door middel van hun aanmelding hebben laten blijken belangstelling te hebben voor een plaats, maar niet hebben voldaan aan de termijnen en bij een opleiding waar de kandidaten geen bericht hebben ontvangen dat ze zijn uitgeloot en waar alle kandidaten zijn geplaatst en plaatsen over zijn. Het voornemen bestaat de taak van het verstrekken van bewijzen van toelating na de tweede loting (opvullen van open plaatsen) niet meer te laten uitoefenen door DUO, maar direct door de instelling in kwestie. De reden daarvoor is dat het in het belang van de student en de instelling is dat het bewijs van toelating zo snel mogelijk wordt verstrekt. Naar verwachting zal dit worden ingevoerd voor het studiejaar 2015–2016.

Artikel 4.22

Dit artikel bevat de regels voor het verzilveren van bewijzen van toelating bij de inschrijving voor de gewenste fixusopleiding. Het bewijs van toelating is geldig voor het gehele studiejaar, maar de kandidaat moet wel binnen twee weken na de dagtekening van het bewijs van toelating aan de desbetreffende instelling kenbaar maken dat hij zich gaat inschrijven. Hoe dat vervolgens feitelijk in zijn werk gaat, is afhankelijk van de procedure van de instelling in kwestie. Als hij de termijn laat verlopen, dan verliest het bewijs van toelating zijn geldigheidsduur en heeft de kandidaat ook een lotingskans verspeeld. De termijn van twee weken is van essentieel belang voor het optimaal uitvoeren van de selectie. Als een kandidaat niet binnen deze termijn kenbaar maakt dat hij zich zal inschrijven kan de hem toegewezen plaats door een ander worden ingenomen. Als het bewijs van toelating is afgegeven na 1 september, moet de inschrijving voor 15 september plaatsvinden. Het is mogelijk dat na 15 september alsnog tot inschrijving moet worden overgegaan, als een kandidaat een bewijs van toelating heeft gekregen na bezwaar of beroep.

Artikel 4.23

In dit artikel wordt de hardheidsclausule voor ingelote gegadigden, bedoeld in artikel 7.57d, derde lid, van de WHW, nader geregeld. Ingelote kandidaten hebben de mogelijkheid om naast of in plaats van een beroep op deze hardheidsclausule de minister te verzoeken een bewijs van toelating te ruilen. Als zo'n verzoek betrekking heeft op een opleiding waar decentrale selectie heeft plaatsgevonden, kan dat

niet in behandeling genomen worden. Dat zou niet in overeenstemming zijn het principe van decentrale selectie.

Artikel 4.24

Dit artikel bevat het maximumpercentage aan plaatsen per opleiding waarop kandidaten worden geplaatst die met succes een beroep doen op de hardheidsclausule voor uitgelote kandidaten, bedoeld in artikel 7.57c, vierde lid, van de wet.

Artikel 4.25

Dit artikel regelt dat als voor een opleiding een tweede instroommoment bestaat, de instelling de minister een maand voor die datum moet informeren over het aantal opengevallen plaatsen. De minister verdeelt vervolgens die plaatsen over degenen die nog niet eerder een plaats voor de opleiding hebben gekregen. Deze bevoegdheid ligt bij de minister en niet bij de instelling.

Artikel 4.26

In het eerste lid wordt het tijdstip vastgelegd waarop een beslissing van de hogeschool of universiteit om voor een fixusopleiding decentrale selectie toe te passen, bekend moet worden gemaakt. Die bekendmaking aan de minister vindt plaats voor 1 juni van het kalenderjaar voorafgaand aan het jaar waarin de decentrale selectie voor het eerst zal plaatsvinden. Daarmee worden degenen die de opleiding in kwestie willen gaan volgen tijdig geïnformeerd over de criteria die de instelling hanteert bij de selectie en kunnen zij zich daarop zo nodig voorbereiden.

Artikel 4.27

Dit artikel regelt dat de minister de instelling de gegevens verstrekt van degenen die zich voor de centrale selectie hebben aangemeld. Als het gaat om een opleiding in het wo waarvoor een landelijke fixus geldt, worden de gegevens verstrekt aan de instelling waar de gegadigde aan de decentrale selectie zal meedoen.

Artikel 4.28

De instelling moet alle kandidaten waarvan de gegevens door de minister zijn doorgegeven, laten deelnemen aan de selectie. Ten aanzien van elke kandidaat moet ook een besluit worden genomen. Dit is een besluit waartegen bezwaar en beroep openstaat. Het instellingsbestuur maakt na de decentrale selectie een lijst met een volgorde van de geselecteerde kandidaten. De lijst moet voor 15 juni bij de minister bekend zijn. De instelling kan ervoor kiezen de selectie na 15 juni te laten plaatsvinden. Dan zijn de eindexamens afgerond en kan de instelling de selectie laten plaatsvinden bij degenen van wie bekend is dat zij hun diploma hebben behaald.

Artikel 4.29

De minister is en blijft de centrale instantie die uitvoering geeft aan de gehele selectieprocedure. Evenals bij de loting, is het de taak van de minister zorg te dragen voor de toekenning van bewijzen van toelating na de decentrale selectie.

Artikel 5.1

Deze regeling treedt in werking op de dag na publicatie in de Staatscourant.

Een uitzondering geldt voor de volgende artikelen:

- Artikel 2.1 dat betrekking hebben op de nader voor opleidingseisen. De Regeling nadere vooropleidingseisen blijft nog enige tijd gelden.
- Artikel 2.4 dat betrekking heeft op de nadere vooropleidingseisen mbo-hbo.

Artikel 2.1. treedt in werking op 1 september 2014 en artikel 2.4 treedt in werking op 1 september 2015. Voor drie opleidingen gelden de nieuwe nader vooropleidingseisen voor het eerst voor het studiejaar 21017–2018.

Artikel 5.2

De Regeling aanmelding en selectie, de Regeling aanvullende eisen hoger onderwijs en de Regeling aanwijzing opleidingen inzake toelating deficiënte studenten worden ingetrokken op de dag nadat

deze nieuwe regeling is gepubliceerd. Per 1 september 2014 wordt de Regeling nadere vooropleidingseisen ingetrokken.

*De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
M. Bussemaker.*